

'DAUGIAU' AR 'PAKANKAMAI'?

GINČAS DĖL ATOMINIŲ GINKLŲ IR DERYBŲ SU MASKVA

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Prieš 1960 metų rinkimus Kennedy šalininkai teigė, kad Eisenhowerio administracija buvo apsileidusi raketų srityje ir leido sovietams pralenkti Ameriką. Tiesos tame teigime buvo nedaug, tačiau kas skaitosi su tiesa prieš rinkimus? Nixonas, kuris tada pralaimėjo prieš Kennedy, per paskutinius rinkimus kaltino Kennedy-Johnsono administraciją, kad toji apsileido atominių ginklų srityje. Tai lyg patvirtindamas Gynimo Sekretorius Clifford, paskutinėmis savo pareigų dienomis paskelbė, kad sovietai iš tikro baigia amerikiečius pasivyti atominių ginklų skaičiumi. Iš viso to galima būtų pasidaryti išvadą, kad Nixono administracija dabar griebsis smarkaus ginklavinimosi, kad su sovietais galėtų kalbėtis iš derėsios stipresnės pozicijos.

Kas to tikėjosi, turėjo nusivilti pereitą pirmadienį, išgirdęs Nixoną jo pirmoje spaudos konferencijoje, kurios ištraukas kai kurie laikraščiai kaip kad pvz. "chicagois"

Sun Times, paskelbė sekančiomis antraštėmis: Nixon softens position on nuclear superiority. Iš tikro Nixonas pareiškė, kad JAV nereikia tos 'superiority', bet tik 'sufficiency', atseit, JAV turi turėti pakankamai ginklų, bet nebūtinai daugiau už sovietus.

Tokia pozicija yra logiška, nors ir nutolusi nuo rinkiminių pažadų, ir štai kodėl. Žmogų užmušti galima tik vieną, o ne daugiau kartų. Užtat amerikiečių siekis buvo turėti tiek atominių ginklų ir priemonių -- raketų bei lėktuvų -- nugabenti juos į taikinius, kad jie galėtų sunaikinti Sovietiją ir po to, jei Sovietai pultų netikėtai pirmieji ir sunaikintų JAV-bes. Dėl to tie ginklai yra taip išskirstyti, kad jų nebūtų galima vienu ypu sunaikinti. Sovietai iki šiol tų ginklų turėjo daug mažiau, tačiau ir jų užteko, kad JAV padaryti milžiniškus nuostolius ir užmušti bent pusę jų gyventojų.

Tokioje būklėje kaip kas, kaip pvz. buvęs Gynimo Sekretorius McNamara pradėjo aiškinti, kad amerikiečiams visai nereikia 'superiority' bet užtenka 'parity' -- lygybės. Užtat JAV praktiškai buvo sustabdžiusios atominių ginklų dauginimą, o tik stengėsi pakeisti senstančius modelius naujesniais, tobulėsniais.

Sovietai tačiau nesnaudė ir atrodo, kad apie 1972 metus jie galėtų turėti beveik tiek pat ar net daugiau ICBM -- tolimos distancijos raketų su atominiais užtaisais -- negu JAV. Tos dabar turi 1.054 tokias raketas, o sovietai apie 1972 m. turės apie 1.000. Be to sovietai yra dar dvejose srityse toliau pažengę negu amerikiečiai, būtent, jie daugiau stengiasi išnaudoti erdvę grynai kariniams reikalsams, bandydami erd-

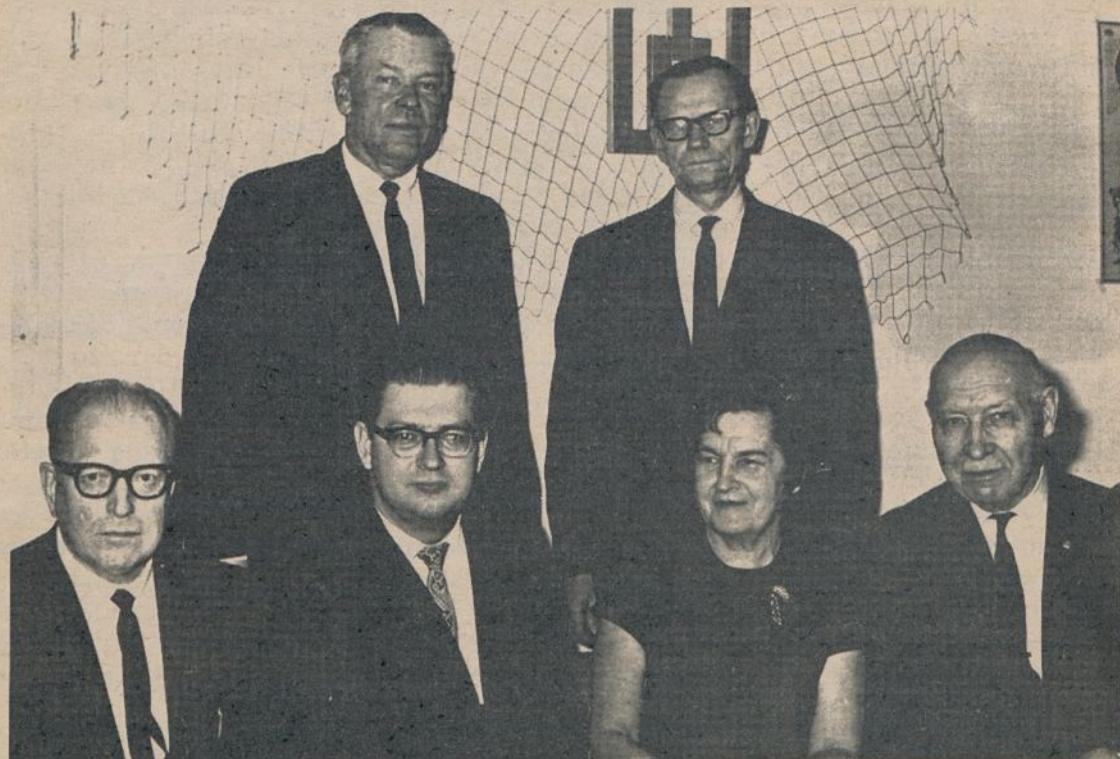
vėje įtaisyti platformas iš kurių galėtų bombarduoti žemės taikinius, ir priešraketinių raketų srityje. JAV 'superiority' turi tik povandeninių laivų raketų (6 prieš 1 santykiu) ir lėktuvų bombonečių (6 prieš 1,5 santykiu) srityse.

Taip dalykams susiklosčius net McNamara buvo pradėjęs galvoti apie priešraketines raketas apsigynimui nuo sovietų, kurie turi per daug raketų, kad galima būtų jas visas 'išgaudyti' joms besikreiant į taikinius, bet nuogalingų ... kiniečių raketų.

Idomu tačiau, kad sovietai, kaip tik kongresas paskyrė lėšų tom priešraketinėm raketom, iš karto panoro kalbėtis apie nusiginklavinimą. Nors iš tų kalbų nieko neišėjo Johnsonui prezidentaujant, jie, Nixonui perėmus valdžią, tuojau pasiūlė tuo reikalu 'rimtai pasikeisti nuomonėmis'. Nixonas, kuris prieš rinkimus reikalavo su sovietais kalbėtis iš 'position of strength' ir davė suprasti, kad JAV praranda tą poziciją, po rinkimų gali apsižiūrėti, kad JAV pozicija dar nėra tokia bloga. Kiekvienu atveju amerikiečių ginklai yra ir gausingesni ir daugiau preciziški.

Čia reiktų dar pastebėti, kad moderniškiausi ginklai kaštuoja milžiniškas sumas. Sakykim paskutinio pasaulinio karo bombonešis kainavo 218.000 dolerių. 1961 metais statytas B-52 bombonešis kainavo 7,9 milijonus dolerių. Nūdien jis laikomas jau pasenusiu. Aviacijos pagrindinis ginklas yra naikintuvas -- bombonešis, kaip F-111, kuris kaštuoja 6,9 milijonus dolerių. Tuo tarpu kai karo metu naikintuvai kaštavo tik 54.000 dolerių! Net šauktavas, kuris 1946 metais kaštavo 31 dolerį, dabar kaštuoja apie 150 dolerių (M-16 modelis, naudojamas Vietname). Žodžiu, ginklavinimosi

ALT S-gos JUBILIEJINIAM SEIMUI RUOŠTI KOMITETAS

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimui ruošti gegužės 30, 31 ir birželio 1 d. New Yorke Komitetas. Sėdi iš kairės: A. Jurgėla, komiteto pirmininkas dr. A. Budreckis, E. Čekienė ir A. Trečiokas. Stovi: J. Sirusas ir dail. J. Bagdonas.

LIETUVOJ GIRDI IR UŽSIENIO ELTOS PRANEŠIMUS...

"Kartais skaitytojas išgirsta ir iš užsienio ELTOS pranešimus, ... šmeižiančius Tarybų Lietuvą ir jos darbo žmones..."

Antrasis šio pareiškimo posmas iš karto išduoda, kur jis pasakytas. Aišku, Vilniuj, patį TIESOJ, šių metų sausio 17 dieną. Taip rašo Donatas Roda, prie parašo pridėjęs titulą -- "ELTOS direktorius". Reikšmingesnė yra pirmoji pareiškimo dalis: Lietuvoj iš-

girsta ir užsienio ELTOS pranešimus. Tai viešai liudija pareiškimas, kurs negali nežinoti. Proga apie tai pakalbėti buvo ELTOS -- Lietuvos Telegramų Agentūros 50 metų sukaktis, dar viena ne vietoj ir ne laiku tenai minima sukaktis. Sukaktį sulipdė, sudėję krūvon trijų įstaigų veikimo laiką, kuriame ne 50, o tik 20 metų buvo tikros Lietuvos Telegramų Agentūros veikimo laikas.

Nuo 1940 metų, ir tai sutrukių metų pertrauka 1941-44, Lietuvoj, pirma Kaune, o dabar Vilniuj yra ELTOS vardu tebe vadinamas Sovietų Sąjungos Telegramų Agentūros -- TASS'o padalinys. Jo direktorius ir yra dabar Donatas Roda.

Į "sukaktį" įlipyta dar ir 1919 metų sausio 17 Kapsuko įteigta LITA -- "Litovskaja Telegrafnaja Agentura", kuri tačiau veikė vos porą mėnesių ir, žinoma, nebuvo jokia Lietuvos Telegramų Agentūra, o tik Rusijos agentūros ROSTA žinių į lenkų, žydų ir lietuvių kalbas vertimo biuras. D. Rodos "ELTA" irgi toks pat Tass'o žinių (tik į lietuvių ir lenkų kalbas) vertimo biuras, kadangi, kaip matyt iš paties D. Rodos "sukaktuvinio" pasipaskojimo, iš niekur kitur jis žinių neima ir negauna. "TASS'o korespondentų pranešimai yra ir mūsų agentūros informacijų šaltinis", atvirai pasisako D. Roda ir čia pat "pasitaiso", esą, "Bet ne vienintelis, Juos papildė pranešimai iš kitų agentūrų, su kuriomis TASS'as yra sudaręs susitarimus". Tai vistiek, Roda gauna tik TASS'o korespondentų žinias ir kitų agentūrų tik tas, kurias TASS'as priima ir perkošęs duoda.

Taip, gana nuoširdžiai, pasipaskojęs, kokiai agentūrai jis vadovauja, D. Roda lyg ir smarkiai stengiasi suniekinoti tos užsieninės ELTOS, kurios pranešimus jo žinių skaitytojai Lietuvoj irgi išgirsta, autoritetą. Bet tos jo pastangos gana dviprasinės. Pavyzdžiui, tas kaltinimas, kad ši, užsieninė, šmeižianti "Tarybų Lietuvą ir jos darbo žmones". Gana tik prisiminti, kad ir tas žodis "šmeižia" Lietuvoj dabar daugumai reiškia -- "nemalonią tiesą sako". Tik priminkim, kaip mokins net egzaminų rašiny parašė, kad Donelaitis "šmeižė" ponus... Ant ra vertus, jei kas girdėjo mūsų pranešimus, tai apie Lietuvos darbo žmones net ir nemalonus nieko negirdėjo.

Taip pat negalėjo girdėti,

kad ši ELTA būtų "piestu stonusi" ginti kurį nors politinio se teismuose tenai teistą vadinamą "hitlerinių banditų taikinininką". Niekad nesiginčijame su bolševikų politiniais teismais, nes ir nėra reikalo; pakanka tik papasakoti, kaip Rodos informuojamoji spauda tas bylas aprašinėja. Anot Rodos, ši ELTA "šmeižia spaudą". O tai reiškia gi, kad tik atvirai pasako apie ją nemalonią teisybę.

Arba, "buržuazinių nacionalistų ELTA nuolat giriasi, kad ji rašo tiesą", -- sako D. Roda. O kas skaito ar girdi šios ELTOS pranešimus, tas nemato juose tokių pasigyrimų, tačiau labai dažnai girdi, kad mūsų pranešimai esti paremti tuo, ką rašo Vilnuje D. Rodos informuojama TIESA...

Pagaliau, lyg pristigęs savo šovinių prieš šią ELTĄ, D. Roda griebėsi A. Bimbos autoriteto ir atpasakojo, ką šis kartą rašė apie ją savo "Laisvėj". O tas rašė, kad ši, anot jo "smeitoninė ELTA" gausybę žinių apie Lietuvą "prikepanči", bet kad visa tai "jovalas, melai, prasimanymai" sugalvoti "Lietuvos priešų"...

Žymia dalimi čia Roda su Bimba teisinis: negalėdama turėti Lietuvos savų patikimesnių korespondentų, ši ELTA daug žinių apie Lietuvą semiasi iš Vilniuje komunistų partijos leidžiamų laikraščių, o juose neabejotinai yra nemaža Lietuvos priešų, greičiausia daugiau, nei draugų...

Šis atvejis jau yra trečias vieno mėnesio protarpis (nuo gruodžio 16), kada vilniškės bolševikijos viršūnėse suskambino pavojaus varpas dėl laisvųjų lietuvių informacijos poveikio Lietuvoj. Šmeižkus viešai atsiliepė į Lietuvos nepriklausomybės 50 metų sukakties minėjimus laisvėje. Šarmaitis mobilizavo akademikus prieš užsieniuose esančių lietuvių istorikų žodį. Dabar D. Roda visus savo žurnalistus ragina pasitemti, anot jo, "tokių faktų (t.y., šios ELTOS veikimo) akivaizdoje". Atrodo patikima, kad tokį pavojaus šauksmą gerai žadina dėmesį šios ELTOS pranešimams, matyt, vis dažniau išgirstamiems ir Lietuvoj.

(ELTA)

• Vaciu Reimeriui, LITERATŪROS IR MENO redaktoriui Vilniuje, už eilėraščių ciklą apie Indiją, Indijoj paskirta Nehru vardo premija.

(E)

IS VISO PASAULIO

• Tito, praleidęs savaitę Rumunijoje, grįžo į Jugoslaviją. Pasitarime su Rumunijos premjeru Ceausecu sutarė pasmerkti sovietų invaziją į Čekoslovakiją.

• Astronautas Bormanas šiuo metu lankosi Europoj ir universitetuose mokslininkams daro pranešimus apie savo paskutinę kelionę į mėnulį.

• Žydų veteranų organizacija Amerikoje, nepatenkinta de Gaulle natarimu nesijusti Izraeliui lėktuvų, nutarė skelbti boikotą prancūzų gaminams ir kvieisti žydus susilaikyti nuo kelionės į Prancūziją.

• Amerikiečių didieji bombonešiai sunaikino didžiulę priešų bazę Pietų Vietname per 80 mylių nuo Saigono prie Combodijos sienos, kuri praeitą savaitę buvo užtikta bevalant tą sritį.

• Izraelis pranešė, kad atsižvelgiant į prezidento Nixono norą sumažinti įtampą Artimuose Rytuose, suformuluos naujus pasiūlymus taikai įgyvendinti.

• Irakas skelbia, kad pradėję naujas teismo bylas ir pakars nuteistuosius Izraeliui šnipinėjusius asmenis, nepaisant pasaulio opinijos.

• Amerika šią savaitę ruošiasi į erdvę išsauti du satelitus, vieną komercinį, kitą karišką. Jų greitis prilygs žemės sukimosi greičiui, tuo būdu jie galės laikytis virš nustatytos vietos. Vienas jų tarnaus telefono ir televizijos ryšiams, kitas ryšiams kariuomenės daliniams žemėje su laivais ir lėktuvais.

-- Ei, negražu taip elgtis su moterimi!

DEGANČIOS ŽEMĖS OPERACIJA (6)

NESUTARIMAI TARP VADŲ...

Liepos 13 d. Hitleris, savo maršalų akivaizdoje, nežiūrint jų prieštaramų, priėmė blogą sprendimą, lauždamas pagrindinį Clausewitzkaro meno principą: kartą sprendimas padarytas, nesiduoti po jokių pretekstų nuo jo nukrypti, nežiūrint koks grėstų pavojus.

Mansteinas buvo nustebintas, kad Hitleris nori nutraukti Zitadelle operaciją dėl sąjungininkų išsilaipinimo Sicilijoje kaip tik tuo momentu, kada anot jo, yra galima pergalė? Bet ar pergalė tikrai buvo galima? Kluge griovė Mansteino viltis, nušviesdamas situaciją šiaurinia me fronte, kur vadovavo Model. Liepos 12 d. vietoj pralaužus frontą Teploje sektoriuje, Model turėjo nutraukti ofensyvą ir atitraukti iš fronto savo dalinius, nes tą pačią dieną prie Orelio rusai pralaužė II šarvučių armijos laikomą poziciją ir net reikalinga sugrąžinti vokiečių dalinius į senasias pozicijas prieš ofensyvą.

Kluge insistavo: Model ir jo IX armija nebegalės niekad atnaujinti ofensyvos. Jis jau prarado 20,000 žmonių ir i kautynės sukišo didžiąją dalį savo šarvučių, kad galėtų uždaryti rusų pralaužtą frontą. Pagal Kluge naudingiausia būtų atsiskirti nuo Zitadelle operacijos.

Manstein jam prieštaramo:

-- Kursko kilpoje pergalė lengvai ranka pasiekama. Priešas i kau-

tynes metė beveik visus savo rezervus ir baisiai kraujuoja. Pertraukti kautynes, reikėtų sukludyti laimėti pergalę.

Generolas Rotmistrov, vadovavęs sovietų V-tai šarvučių armijai, šiandien šarvučių maršalas Sovietijoje, savo atsiminimuose patvirtina Mansteino pažiūrą į tos dienos Kursko situaciją: atvykusios Breitho šarvuotos divizijos buvo pastačiusios rusus į "labai sunkią padėtį".

Mansteino pasiūlymas skambėjo protingai: Modelio armija paliks Kursko fronte užtenkamas jėgas, kad sulaikytų priešą. Hoth ir Kempf tęs kautynes ir sunaikins rusų dalinius, kurie jiems pastos kelią. Vadinasi, būtų vykdoma tik pusė operacijos.

Kluge pasipriešino ir šiam sprendimui. Yra neįmanoma IX armiją išlaikyti linijoje, kurią ji turi užėmusi. Kautynių nutraukimas yra būtinas ir net reikalinga sugrąžinti vokiečių dalinius į senasias pozicijas prieš ofensyvą.

Hitleris jam pritarė, bet leido Mansteinui tęsti pietuose kautynes. Tačiau tai neilgai tęsėsi.

Hoth atnaujino ofensyvą ir, veikdamas sutartinai su Kempf armija, davė priešui stiprų smūgį pasiekdamas kelių laimėjimų: greit sovietų LXIX armija ir du šarvučių korpai atsitraukė spąstuose Ržavec-Belenikino - Gostičevo maitė.

Bet staiga pietų frontas turėjo stabilizuotis: liepos 17 Hitleris davė įsakymą atitraukti SS šarvučių korpą, kuris turėjo vykti į Italiją. Tačiau, mėnesio bėgyje didžioji dalis šio korpas pasiliko Rytų Fronte. Ir kai situacija prie Orelio pasidarė kritiška, Mansteinas turėjo Centro armijų grupei perleisti dvi savo šarvuotąs divizijas...

Mansteinui tai reiškė operacijos Kurskokryptimi galą, nes su jėgomis kurios jam liko, jis nebegalėjo net išlaikyti užimtą liniją. Ir staiga sovietų armija, kuri buvo paimta už gerklės, atsikvėpė ir puolė atsitraukiančias vokiečių divizijas. Ir vietoj pralaimėjimo, kuris rusams grėsė, jie atsiekė pergalę.

Kursko pietiniame fronte, kur rusai prarado 85,000 vyrus, iš kurių 34,000 pateko vokiečiams į nelaisvę, tai buvo lyg kompensacija ką vokiečiai prieš šešis mėnesius prarado prie Stalingrado.

Greitai rusai atgavo žemes, kurias prieš tai turėjo užleisti ir paskutinioji vokiečių ofensyva Rusijoje pasibaigė nepasisekimu. Dar blogiau: rezervo didieji daliniai, kurių paruošimas reikalavo kelių mėnesių milžiniško pasiaukojimo ir šarvučių divizijų masę ištirpo Kursko lauze nepasiekus tikslo. Vokiečių armiją jėgos buvo pralaužtos ir nie-

kada jie nebeatstatė strateginių rezervų.

1815 metais Waterloo užantspaudavo Napoleono likimą, padarė galą jo viešpatavimui Europoje. Taip rusų pergalė prie Kursko buvo didysis posūkis kare ir priartino Hitlerio žuvimą, Vokietijos pralaimėjimą ir viso pasaulio sukrėtimą.

Bet keistas dalykas, Kursko kautynės nei vokiečiams nei vakariečiams nesudaro to fatališko įspūdžio, kuris turėtų būti. Vis kalbama apie Stalingradą ir retai apie Kurską. Skirtumas tarp tų dviejų mūšių yra įspūdingas. Iš visų taškų žiūrint, yra aišku, kad ne prie Stalingrado, bet prie Kursko buvo vokiečiams suduotas mirtinas smūgis.

Sovietų armija atlaikė 1941 ir 1942 metų katastrofas, pergyveno krizes, pradėjo imtis iniciatyvos ir buvo pastatyta ant kojų. Jos šarvučių jėgos buvo perorganizuotos, nes galėjo pasikliauti tankų produkcija didesne negu vokiečių. Kursko mūšyje pirmą kartą pasirodė amerikiečių puolimo tankai SU, naujo modelio sunkioji artilerija ir šarvuoti automobiliai. Bet svarbiausia, buvopakeis ta taktika motorizuotose daliniuose, pastebimas su koku lankstumu ir ritmu jie manevravo. Visa tai dėka amerikiečių. Nuo 1942 metų Amerika Sovietų Rusijai davė 432.000 transportui automobilių. Tad Kursko pergalėje yra didelis Amerikos įnašas.

Naujas šūkis, kad tai esąs "patriotinis karas", sukėlė rusų kareivius. Vokiečių vadovybė visiems tiems ženklaus pasiliko akla. Vis tebe galvojo apie senąją sovietų armijos vaizdą.

Dažnai sakoma, kad Kurskas buvo logiška pergalė, bet tai tik propaganda, nes nėra logiškių pergalų, numatytų iš anksto, nei teisingų ar reikalingų pergalų.

Sovietų oficiali istorija "Didysis patriotinis karas" duoda pateisinimą šiam teigimui. Istorijos trečiame tome galima skaityti labai idomų raportą Voronežo fronto vyriausios vadovybės, būtent Vatutino ir Chruščiovo, kuris buvo pasiūstas į Vyriausiąją Štabą Maskvoje. Liepos 7 užteko tik paprasto nutarimo, kad Hoth divizijos pralau-

žtų frontą prie Obojano. VI sovietų armijos pozicija buvo sudaužyta ir užpakaly tebuvo tik du sovietų šarvučių korpai. Ar reikėjo tuojau pradėti kontraofensyvą, ar panaudoti šarvučius statiskai gynybai? Tai buvo svarbus klausimas. Ką reikėjo padaryti šią kritišką valandą? Dėl šios problemos iškilė mirtinas susikirtimas tarp Chruščiovo ir Žukovo. Kad sustabdžius vokiečių progresavimą, Vatutinas, su Chruščiovo pritarimu, įsakė I šarvučių armijos likučiams išsikasti į žemę su tankais, padarant kliūtį priešui. Maršalas Žukovas, kuris atstovavo Staliną pietiniame sektoriuje, smarkiai pasipriešino tokiam negarbingam ir nenaudingam tankų panaudojimui. Jis buvo nuomonės, kad reikia kontratakuoti. Bet kai Vatutinas su Chruščiovu laikėsi savo sprendimo, jis kreipėsi į Staliną ir gavo iš jo pritarimą. Vyriausias Štabas davė įsakymą kontratakuoti.

"Didžiojo patriotinio karos istorija" pastebi, kad Stalinas, nežinodamas tikros situacijos, stojo maršalo Žukovo pusėn, kuris skaitė, kad negalima sulaikyti prieš tankus iš nejudomos pozicijos.

Bet Vatutinas su Chruščiovu neatsisakė nuo savo sumanymo. Jie kreipėsi į maršalą Vasilevski ir dėka jo išgavo, kad Stalinas anuliavo savo įsakymą. I-os armijos tankai nebuvo pasiūsti į kontrataką, kaip reikalavo Žukovas, bet iš jų buvo sudaryta tikras plieno ir ungies mūras.

Aišku, iš grynai kariško taško žiūrint Žukovas buvo teisus. Niekas negamina judančius tankus, kad juos kastų į žemę ir darytų blokhausus. Bet šiuo atveju tas plieno ir patrankų mūras sustabdė priešą.

Tame raporte rašoma: "Jei mes būtume nutarę mūšų tankus panaudoti kontratakai, greit būtume išėikvoję savo jėgas, nes buvo neįmanoma atstatyti frontą ir pasipriešinti priešui, kuris būtų tikrai pasiekęs Obojaną ir pasiskubintų tai išnaudoti pergalei kryptimi į Kurską.

Iš vokiečių pusės irgi buvo padaryta klaidų. Vyriausias Štabas dažnai davinėjo priešingus įsakymus negu siūlė vietos vadai.

Kautynės dažnai nulemia karių drąsumas, vadų intencija ir drąsa imtis neįprastų priemonių paskutiniu momentu, kar-

NELENGVA BUS RASTI ĮPĖDINĮ...

Draugas sausio 28 d. vedamajame prisimindamas mirusį PLB pirmininką Juozą Bačiūną rašo:

"Velionį J. Bačiūną amžinybėn palydint, tenka žvelgti su didesniu susirūpinimu bendruomeninén ateitin. Tai nereiškia, kad bendruomeninė idėja turėtų susilpnėti. Bet kaip tik reikėtų išsižiūrėti labiau į velionies nueitą kelią, kuris bent trumpą laiką buvo tapęs įvairių kartų jungtimi. Jo kelias gerai buvo ištisintas ir jau spėjus pasaulio lietuviams duoti kryptį. Ne visuomet jis buvo tinkamai supastas net savo artimiausių, bet su nuostaba palaikomąs, kurie nori lietuviybės ugdymą, lietuvišką kultūrą ir laisvinimo veiklą laikyti pagrindiniais tautiniais siekima-

PLB pirmininkas nuoširdžiai sielojosi lietuvių susiorganizavimu ir jų likimu išeivijoje. Savo praktišku protu ir stipria valia jis siekė nubrėžti vieningam išeivijos keliui gaires ir panaudoti visas jėgas stipresnei veiklai. Jis sugėbėjo sukurti pagrindą, kuriuo atrėmė savo veiklą ir padėjo reikštis joms kitiems. Jis mokėjo lietuviškan darban i traukti jaunesnius ir čia mokslus baigusius lietuvius. Jam iškeliavus amžinybėn, reikia laukti iš jo papėdininkų tą pačią užmoją, tokio pat ištikimo patriotizmo ir noro pagelbėti pavergtai tėvynei ir išsi-skaldžiusiems tautiečiams.

Mirtis yra natūralus kelias palikti visus darbus ir net aukštus postus. Tačiau liūdinant išsi-skyrusiojo, kartu reikia žadinti naują ryžtą tuščiai vietai užpildyti. Velionis J. Bačiūnas savo pareigas tautai ir tautinei veiklai yra atlikęs. Gyvieji turi išsižiūrėti į jo paliktą pavyzdį ir pasekti jį bent lietuviybės meile, vienybės skatinimu ir visų lietuvių apjau-

tais net neklausant gauto įsakymo.

Bet Kursko pergalę nulemė dar ir išdavystė. Ji suvaidino labai svarbų vaidmenį Zitadelle operacijoje.

(Bus daugiau)

gimu bendriems uždaviniams. Už lietuvišką veiklą velionis buvo atžymėtas Gedimino ordinu praeityje, už tą pačią veiklą jis gerbiamas dabartyje, už auką savo tautai jis bus žiburys ateities lietuvių kartoms. Gyvieji jo darbus turi tęsti iki laimėjimo".

HELP WANTED MALE

WANTED JOURNEYMEN or 1ST CLASS SKILLED AUTOMATIC SCREW MACHINE Operator Set-up men on Acme-Gridley automatics. Minimum 5 years top wages, fringe benefits. Day and night shifts. Steady work for qualified men. MAGNOLIA SCREW PRODUCTS 13950 Melon Bet. Dix and Schaefer S. of Ford X-way Detroit, Mich. (5-11)

GENERAL HELPER NO EXPERIENCE NECESSARY. STEADY WORK. SEE MR. SCHALLER. CADMET CORP. 20801 RYAN RD., WARREN, MICH. (8-15)

WANTED 1ST CLASS SKILLED MACHINISTS For 1st & 2nd shift TURRET LATHE ENGINE LATHE W & S AUTOMATICS BRIDGEPORT MILLS Must have job shop experience, and be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance. Steady work, and fringe benefits. SATURN INDUSTRIES 26067 Groesbeck, Warren, Mich. 313 — 773-4300 (6-15)

WANTED AT ONCE DIE MAKERS Must be able to build dies from parts print, top wages paid and benefits. Apply in Person CASS MACHINE CO. 691 Antoinette Detroit, Mich. (2-10)

INDUSTRIAL ENGINEER — Area manufacturer of automotive tune-up equipment has an immediate opening for an experienced Industrial Engineer, M.T.M. background preferred, requires ability to develop and improve small parts fabrication and assembly processes. Challenging opportunity for man with ingenuity to grow in congenial and informal atmosphere. Offering excellent working conditions. Salary commensurate with experience and ability. Kal-Equip. Co., 411 Washington St., Otsego, Mich. Phone: 616-692-6811. Ask for Gary Brown. (8-11)

TOOL AND DIE DESIGNER PROCESS ENGINEER

Permanent jobs, excellent fringe benefits, salary commensurate with background.

HANCOCK INDUSTRIES 225 N. HORTON JACKSON, MICHIGAN AN EQUAL OPPORTUNITY EMPLOYER (8-10)

DIE SET ASSEMBLERS

Should have some experience on die sets, day shift, overtime, pension plan, fringe benefits. Call 781-3710. Sup-R-Die 2123 Hamilton Cleveland, Ohio (8-13)

F E M A L E

SEWING MACHINE OPERATORS

Experienced on single needle and multiple machines. Steady work, nice working conditions.

SWITLIK PARACHUTE CO. 1325 E. State St., Trenton, N. J. 609 587-3300 Ask for Mr. RICHARD SWITLIK, Jr. (2-11)

ŠYPSNIAI

Logika

— Jei perpiešiau mėsos gabalą į dvi dalis ir paskui dar kartą perpiešiau anuos gabalėlius pusiau, kas gausis — klausia mokytoja mokinio.

— Gulašas! — atsakė mokinys.

Naujame bute.

— Šitame bute yra didelės spintos sienoje. Tai man patinka.

— Atsiprašau, jūs apsirinkate, — pastebėjo savi-ninkas. — tai ne spintos, o atskiri kambariai!

Didelė meilė

Brigita klausia savo draugės Aldonos:

— Ar tu manai, kad Petras tave taip pat mylės, kai būsite susituokę?

— Dėl to aš neabejoju! Jam labai patinka ištėkėjusios moterys!

Moderni pedagogika

— Kaip tau sekasi auklėti sūnų?

— Ačiū, gerai, aš jau pripratau jo klausyti!

Vaikystės svajonės

— Ar jūsų vaikystės svajonės išsipildė?

— Taip. Kai mane tėvas pešiodavo už plaukų, aš visad norėjau būti plikiu!

Pasipiršimas

— Jūs norite susituokti su mano dukterimi... bet pirma turėjote pakalbėti su mano žmona?

— Taip. Tačiau aš visvien mieliau norėjau susituokti su jūsų dukterimi.

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerių ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

K a i n o s ž e m o s — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week
every Wednesday and Friday
by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpus.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Redaktorius Vytautas Gedgaudas.

Reikalų vedėjas Kazys S. Karpus.

Straipsniai, išskyrus vedamuosius, reiškia jų autorių
nuomonę.

VIDURIO KELIU

Kiekvienai organizacijai vadovybei pradedant kadenciją atrodo, kad ilgai teks laukti, daug planuoti, daug organizacinių darbų atlikti. Posėdžių, ginčų, darbų ir planų tikrai netrūksta, bet laikas prabėga taip greit nespėjant nei užsibrėžtų planų įgyvendinti.

Siemet baigia savo kadenciją ir Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vadovybė Chicagoje su pirmininku Teodoru Blinstrubu priešakyje, Vaclovu Mažeika, Mečiū Valiukėnu, Brone Paplėniene ir Kazimieru Pocium. Baigia neeiliniais organizacijos metais, bet švenčiant dvidešimties metų sukaktį nuo Sąjungos įsisteigimo JAV-se ir 25 metus nuo I-jo ir paskutinio Lietuvos prezidento Antano Smetonos mirties.

Nors paskutiniiais laikais nebe populiari kalbėti apie praeitį, tačiau ant praėjusių tvirtų ir garbingų pagrindų daug lengviau kurti dabartį ir statyti naujus ateities rūmus.

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga žvelgia su pagarba į praeitį, gerbia praeitį nusipelnčius veikliuosius narius ir nustato organizacijos ateities gaires. Tuo labiau šiame suaktyviniame seime numatoma trumpai peržvelgti per 20 metų Sąjungos nueitą kelią, žinoma ilgiausiai sustojant prie dabartinių jos rūpesčių, darbų bei problemų nustatant darbo gaires ateičiai.

Šių klausimų svarstymo belaukiant būsime seimo atstovams bei visiems nariams pravartu atkreipti dėmesį į dabartinės vadovybės pageidavimus, išreikštus bendraraštyje nr. 9, kur tarp kitko rašoma:

"Mažiau atsišakojimų, daugiau jungties. Parodykime daugiau rimties kiekvieną lietuvį vertinant, daugiau jungties ir bendrų pastangų lietuvių bendrąjį lietuvių gyvenimą išlikti ir Lietuvos laisvės bylą laimėti. Tikime, kad šio principo vedini siemet gausiai susirinksime į jubiliejinį mūsų Sąjungos Seimą".

Jei Amerika šiandien savo siekių pagrindą deda šūkį laikytis kartu, tai mūsų mažai tautinei emigracijos grupei toks šūkis dar svarbesnis. Bet kaip laikytis kartu, jei kai kurių narių nuomonės skirtingos, darsi vis skirtingesnės įvairiais bendriniais lietuviško gyvenimo klausimais. Tačiau skirtinga nuomonė nėra bet koks veiklos stabdis, kol ji nepasuka į vieną ar kitą kraštutinumą, kuris ypač netinka tautinės minties žmonėms, kaip tik pasirinkusiems eiti vidurio srovės keliu, kurio ji iki šiol ir laikėsi nesustingdama konservatyvumo mėgindama atsiskirti nuo pasaulio ir nepasinerdama į masinį išsiūbavimą prarandant savąjį kūrybinį asį, tampant svetimos statybos medžiaga.

Norėdami ir toliau tęsti mūsų organizacijos siekius -- sutartinai dirbti, vengti atsišakojimų, turėtume savo nuomonę derinti prie mūsų išrinktos, pilnai patikėtos vadovybės pageidavimų ir visos organizacijos nusistatytų pagrindinių nesenstančių veiklos dėsnių -- laikytis vidurio kelio.

Kalbant apie bendras narių pastangas išlikti lietuvių bendrąjį lietuvių gyvenimą, kaip ir dejuoti. Turime laikraštį Dirvą, kuri yra pagrindinė priemonė stiprinti mūsų išlikimą lietuvių bendrąjį lietuvių gyvenimą, o kartu ir didžiausią mūsų ir visų jos skaitytojų jungtis. Tačiau, kad Dirva galėtų patenkinti savo skaitytojų pageidavimus, mes esame patys įpareigoti rūpintis jos išlaikymu ir turiniu, teikti informaciją, įtraukti jaunimo problemų diskusiją į jos puslapius, kad išėję iš lituanistinių mokyklų ieškotų tolimesnės lietuviškos jungties per laikraštį ir knygą. Kiek teko pastebėti, Dirva jaunimui vietos negaili, tik trūksta mūsų vyresniųjų pastangų ją paskatinti prie savo lietuviškų problemų nagrinėjimo.

ALTS-ga to ir siekia nenukrypdamas į šalis. Jos nariai vieningai aktyviai ir nuoširdžiai dirba Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komite, Amerikos Lietuvių Taryboje, Bendrajame Amerikos Lietuvių Šalpos Fonde ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenėje.

Artejančios Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos jubiliejiniam seimui, New Yorke įvyko ALTS-gos I ir XI skyrių valdybų posėdis aptarti paruošiamuosius darbus ir sudaryti seimui ruošti komitetą. Posėdyje taip pat dalyvavo ir ALTS-gos Rytų apygardos pirm. inž. V. Gruzdis. Nuotraukoje pasitarimo dalyviai. Sėdi iš kairės: D. Penikas, J. Kiaunė, inž. V. Gruzdis, dr. A. Budreckis, E. Čekienė, A. Trečio-
kas, Stovi: J. Strusas, A. Jonys, dr. V. Čekas, A. Jurgėla, dail. J. Bagdonas ir A. Diržys.

Artejančios Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos jubiliejiniam seimui, New Yorke įvyko ALTS-gos I ir XI skyrių valdybų posėdis aptarti paruošiamuosius darbus ir sudaryti seimui ruošti komitetą. Posėdyje taip pat dalyvavo ir ALTS-gos Rytų apygardos pirm. inž. V. Gruzdis. Nuotraukoje pasitarimo dalyviai. Sėdi iš kairės: D. Penikas, J. Kiaunė, inž. V. Gruzdis, dr. A. Budreckis, E. Čekienė, A. Trečio-
kas, Stovi: J. Strusas, A. Jonys, dr. V. Čekas, A. Jurgėla, dail. J. Bagdonas ir A. Diržys.

L. Tamošaičio nuotrauka

Lietuvių Foto Archyvo lėšų telkimo komitetas, Sėdi iš kairės: vicepirm. S. Semėnienė, išd. kun. A. Kezys, sekr. J. Grybauskienė, pirm. J. Evans, vicepirm. B. Bredienė ir inform. reikalams J. Janušaitis. Lietuvių Foto Archyvo nuotrauka

Jeigu tai atliksime dabar -- bus amžina

Jurgis Janušaitis

Dažnai gyvenime mes daug ką branginame asmeniškai. Ar tai graži, ilgiau išliekanti dovana, meno kūrinėlis, vertinga knyga ir iš praeities gyvenimo išlikusi fotografija daug kartų ima-

Gabumų jiems taip pat netrūksta, ką teko pastebėti praeitį vasarą neolituanų stovykloje.

Jungties Lietuvos laisvės bylą laimėti, -- rašo ALTS-gos vadovybė. Kokios jungties, ne vienas pagalvosime. Į šią klausimą prasmingai atsako prezidentas A. Smetona 1941 m. gegužės 18 d. per Margočio radiją Chicagoje:

"Ne tušti žodžiai ir puolimai laisvos Lietuvos vadų, ne partingas netolimos praeities nagrinėjimas, bet aukščiausias lietuvių tikslas yra išvaduoti ir atkurti laisvą ir nepriklausomą Lietuvą, kokia buvo paskelbta 1918 metais vasario 16 dieną. Tas kelias taigeroji valia, sveikoji nuovoka ir lietuvių vienybė..."

ALTS-ga to ir siekia nenukrypdamas į šalis. Jos nariai vieningai aktyviai ir nuoširdžiai dirba Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komite, Amerikos Lietuvių Taryboje, Bendrajame Amerikos Lietuvių Šalpos Fonde ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenėje.

E. Čekienė

ma į rankas, daug kartų pamąstome apie tuos žmones, kurie tas dovanas mums dovanojo. Natūralu ir suprantama. Brangų atminimą visada branginame.

Tačiau kur kas yra brangesni atminimai tų žmonių, kurie visą savo gyvenimą buvo ir yra pašventę savo tėvynei, menui, mokslui, politikai, kūrybai, visuomeni nei veiklai. Kiek tie žmonės sielojosi, kiek per eilę metų išgyveno, kiek kovojo ir kiek prarado neretai ir sveikatos ir tik už tai, kad būtų nauda savajam kraštui, kad savoji tauta paliktų gilius pėdsakus savo kelyje ir istorijos lapuose.

Bet laiko dantys viską suėda. Jeigu nesuskubime kur nors įsitvirtinti, nudelsime dienas, suabejosime, lūkuriuosime, laikas užneš žmogaus gyvenimo pėdsakus dulkėmis ir nebeliks ženklo, kad buvo gyventa, kurta, sielotasi. Nuostolis ne tiems, kurie iš gyvenimo pasitraukia, bet nuostolis tiems, kurie pasilieka gyventi. Svarbu išvengti ateitį, svarbu jai ruoštis, bet lygiai svarbu ir praeitis, nes joje pasilieka tokių pavyzdžių, kuriais galime ne tik gerėtis, bet iš jų galime daug ko pasimokyti.

Ar nebūtų, sakysime, šiandien vertinga mūsų augančiai karta parodyti filmuose Basanavičiaus, Kudirkos, Šliupo, Tumo Vaižganto, Mairo-

nio gyvenimo bruožus. Kiek ten rastume aukos ir pasišventimo. Ar nebūtų prasminga filmuose pamatyti mūsų valstybininkų, mokslininkų, rašytojų, menininkų, savanorių kūrėjų, žodžiu, mūsų tautos iškilųjų žmonių gyvenimą ir darbą? Tai atstotų ilgus mūsų pasakojimus savo vaikams apie Lietuvos praeitį.

Deja, anie laikai nebuvo palankūs tokiems dalykams. Gal ir pati technika dar nebuvo tokia tobula. Bet šiandien, kada turime visas ir plačias galimybes tokiems darbams atlikti, būtų ne dovanotina klaida, kad to neatliktume mes čia, laisvajame pasaulyje be gyveną lietuviai.

Įamžinti amžinuosius mintis jau puoselėjama. Jau ir darbas pradėtas. Lietuvių Foto Archyvas tuo labai sielojasi. Turime ir šaunų tos srities specialistą, fotografą -- menininką kun. A. Kežį SJ, kuris jau yra atlikęs eilę darbų ir mūsų išeivijoje gyvenančių ižymiųjų žmonių gyvenimo detales surinkęs filmuose.

Jam talkina aktorė ir rašytoja Birutė Pūkelevičiūtė, paruošdama tekstus ir ilgus vakarus praleisdama iš kelių šimtų pėdų filmo meniška sukirpdama pačias vertingiausias detales ir suleidindama į vieną filmą.

Pradžioje norima užfiksuoti 12 mūsų ižymiųjų asmenų gyvenimą pirmame filme. Jų amžius prašokęs 75 metus. Tad labai svarbu jų gyvenimą ir darbus įamžinti filmuose.

Pati didžiausioji problema, kaip paprastai, yra lėšos. Vien tik tinkamos aparatūros įsigijimas atseis 10.000. Tokį aparatą jau turime. Bet tik už jį dar nemokėta nė vienas centas...

Tomis piniginėmis problemomis rūpintis buvo sudarytas Lietuvių Foto Archyvo Lėšų telkimo komitetas. Jam pirmininkauja Amerikos nuoširdus lietuvis Jonas Evans, gi talkina vicepirmininkė Stasė Semėnienė ir Birutė Briedienė, sekretorė Joana Grybauskienė, išd. kun. A. Kezys SJ ir informac. Jurgis Janušaitis. Komitetas tikisi šiame, tikrai prasmingame darbe, susilaukti iš lietuvių organizacijų, verslininkų, įvairių profesijų žmonių ir plačiosios visuomenės nuoširdžios talkos ir visokeriopos paramos.

Pradžią graži, sėkminga, tikėkime, kad ateitis duos gražių rezultatų ir šiuo darbu lietuviškai kultūrai tikrai bus pasitarnauta.

Mums rašo

TĖVAI TURĖTU
PRISIDĖTI...

Turime pateiktas lituanistinėms mokykloms programas, mokytojus, vaikus įvairaus amžiaus, paskirstytus į atitinkamus skyrius, rodos, tik dirbk ir džiaukis darbo vaisiais. O iš tikrųjų taip nėra.

Į mokyklą ateina jau mūsų jaunosios, čia užaugusios, kartos vaikai, kurie labai įvairuoja lietuvių kalbos mokėjimą. Mokytojas susiduria jau su problema. Nors mokins amžiaus ir mokyklos lankymo metų atžvilgiu yra keliamas į aukštesnį skyrių, tačiau jo lietuvių kalbos praktiškas naudojimas yra labai ribotas.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, mokytojai tenka ieškoti individualių būdų, kaip išmokyti teisingo lietuvių kalbos skaitymo bei rašymo. Net vyresniuose skyriuose bandoma bendru garšiniu skaitymo būdu išmokyti teisingo žodžių ištarimo, kurio labai jiems trūksta. Noriu išreikšti didžiausią pagėidavimą, kad tėvai pasistengtų geriau pramokyti savo vaikus lietuviškai kalbėti. Šitą tėvų privilegiją niekas pavaduoti negali. Tėvams reikėtų surasti valandėlę laiko kasdien su vaikais pašnekesiams, garšiniam skaitymui, bei pasakų sekimui.

Namuose tėvų kalba perduota vaikams yra svarbiausias pagrindas tolimesniam kalbos išmokimui mokykloje. Be šitokio tėvų bendradarbiavimo, mokytojas negali tikėtis patenkinamų savo darbo vaisių. Vyresnieji broliai ir seserys šeimose gali taip pat daug pasitarnauti su jaunesniaisiais kalbėdamiesi lietuviškai.

Mokyklose pertraukų metu arba prieš pamokas žaisdami vaikams privalėtų savo tarpe lietuviškai kalbėti. Lietuvių kalbos naudojimas labai prašosi jaunimo stovyklose, mugėse, bei organizacijų sambūriuose.

Sukurti tėvų užbaigimuose visur buvo minėma, pa-geidaujama lietuvių klausimu susirūpinimas. Nejaugi liksime apkurę ir neišgirsime, kad mūsų jaunoji karta jau pradeda nebemokėti ir nebeorėti savo tarpe lietuviškai kalbėti.

Gyvendami laisviausiame pasaulyje krašte, patys savanoriškai aplėdžiame lietuvišką kalbą, nepakankamai įvertinę jos svarbą, pasiliekame abejingi ir pasyvūs plaukiam su srove, kurioje, nepadėjusdami prarandame lietuvių didelę dalį savo jaunosios kartos.

E. Bogutienė

• Balys Burašas Kaune atšventė 50 metų sukaktį nuo savo kaip tautosakos rinkėjo ir kraštotyrininko darbo pradžios. Sausio 18 d. jam suėjo ir 72 metai amžiaus. Nuo pat 1918 metų B. Burašas beveik be paliovos keliavo po Lietuvą, rinko tautosakos pavyzdžius ir fotografavo trobesių puošmenis, audinius ir kitokius liaudies meno dalykus. Savo archyve dabar turis daugiau kaip 10 tūkstančių fotonegatyvų. (E)

Vaidinimo "Šviesa tamsoje" išpildytojai su gimnazijos direktoriumi V. Natkevičium, kun. J. Rlaubūnu, mokyt. F. Skėriu ir dešinėje viršų mok. E. Tamošaitiene, paruošusia vaidinimą.

ŠVIESA TAMSOJE -- VASARIO 16 GIMNAZIJOS

Visi mokytojai ir mokiniai, susirinkę prie šventiškai padengto Kūčių stalo, laukia gimnazijos direktoriaus V. Natkevičiaus, kad galėtų pradėti Kūčių vakarienę. Kapelionas Rlaubūnas pradeda jas malda. Paskui sugiedame kalėdinę giesmę. Laužydami plotkeles (kai kuriems pirmaklasiams, ypatingai iš mišrių šeimų, tai naujiena), linkime viens kitams džiaugsmingų Kristaus gimimo švenčių ir viso gero. Matosi linksmi veidai, iš kurių matyti, kad pasiklidusi nuotaika, leidžianti viską atleisti ir susitaikyti. Padengtas Kūčių stalas ne kiek nesisiskiria nuo nuotakos. Valgiai įvairūs ir skanūs. Ant jo netrūksta tarp silkių ir kitų žuvies

Kalėdų senelis Vasario 16 gimnazijoje.

patiekalų ir šližikų su aguonomis, kisielių ir kompoto. Degančios ant stalų žvakutės ir žaliuojančios tarp lėkščių eglačių šakutės dar labiau leidžia pajusti aplinkos šilumą. Vakariene ne kartą pertraukia-

ma Kalėdinėmis giesmėmis.

Rytojaus dieną, gruodžio 21 2 v. p.p. Kalėdų šventę tęsiama prie eglačių. Atidaro mokytojas F. Skėrys, sveikindamas gausiai susirinkusius mokinių tėvelius ir kitus svečius. Jis kviečia gimnazijos direktorių V. Natkevičių, Vokietijos KV pirmininką J. K. Valiūną, Lampertheimo parapijos katalikų kunigą J. Maday ir Huettenfeldo evangelikų kunigą Grimmelą uždegti Kalėdų elgutės žvakutes. Mokytojas Skėrys sakotrupą kalbą. Jis primena, kad šie metai yra 'žmogaus teisių metai' bet pasaulis kaip tik šiais metais ne kartą buvo sukrėstas nežmoniškais pasielgimais. Kadangi Kalėdos -- taikos laikas, kat.

kelbonas Maday pataria pirma savyje surasti ir ugdyti taiką, o po to jos kitur ieškoti ir reikalauti. Kunigas Grimmelas, išgirdęs, kad daugelis nemėgsta svetimšalių ir nenori su jais bendrauti, pageidavo, kad taip gražiai visi sugyventų kaip Huettenfelde, tai būsią viskas tvarkoje. Susirinkusiuosius sveikino ir KV pirmininkas ir gimnazijai įteikė nuo Svetzingeno lietuvių kuopos 500 DM dovaną.

MIRĖ AVIACIJOS MAJORAS JUOZAS VAIČIUS

Sausio 15 d. Santa Monica, Calif. ligoninėje mirė Juozas Vaičius. Širdies smūgis sustabdė jo šio gyvenimo eigą.

Juozas Vaičius gimė 1906 m. sausio 25 d. Mažeikių apskr., Ylakių valsč., Milvydžių kaime pasiturinčio ūkininko šeimoje.

1925 m. baigęs Telšių gimnaziją įstojo Karo Mokyklon, kurią baigė 1927 m. IX laidą, gaudamas artilerijos leitenanto laipsnį. Karininko tarnybą pradėjo 3-čiame artilerijos pulke. Juo išbuvo 3 metus. 1930 metais

Aviacijos majoras Juozas Vaičius.

Po kalbų pasirodė mokiniai su savo programa. Įspūdingas vaidinimėlis "Šviesa tamsoje" vaizduoja Kristaus-Šviesos gimimą, kurį paruošė mokytoja E. Tamošaitienė. Seka eilėraščių, kurių deklamuoja IV klasės mokinyne R. Žaliukaitė. Gražiai skamba choro giedamos giesmės: 'Bet liejus nušvito', 'Tyli naktis' (Vokiečių anglų ir lietuvių kalbomis), 'Skamba giesmės', 'Gieda giesmes angelai', 'Žinau aš skaisčią rožę' ir 'Linksmą giesmę mes užtrauksim'. Eilėraščių deklamuoja II klasės mokinė A. Vilčinskaitė 'Weihnacht' ir III klasės mokinė A. Krivickaitė 'Cradle Him'.

Užbaigęs žodį tarė direktorius V. Natkevičius. Jis dėkoja programos dalyviams, žiūrovams ir visiems, lėšomis ir darbu prisidėjusiems prie šios Kalėdų šventės pasielgimo. Jis pasveikina ir įteikia nuo mokytojų tarnybos dovaną mokytojui ir choro vadovui K. Motgabiui, kuriam kaip tik sukako 70 metų amžiaus.

Pagaliau, taip visų mažųjų laukiamas, pasirodė, rankoj rykšte ir maišu dovanų nešinas, Kalėdų senelis. Papasakojęs apie visus nuotykius kuriuos jam teko išgyventi beieškant mūsų gimnazijos, jis pradėjo dalinti atneštas dovanas. Kai kuriems teko ne tik dovaną, bet ir perspėjimas, kad sekančiais metais galime vietoje dovanų rykščių gauti, jei nepasitaisytime elgesyje ir moksle. Apdovanoti, su pakilia nuotaika išvažinėjom pas tėvelius pailsėti, kad po Kalėdų atostogų grįžtume gimnazijon su nauja energija.

Manfredas Šiušelis Vasario 16 gimnazijos 7 klasės mokinių.

buvo pakeltas į vyresnį leitenantą. Tais pat metais įstojo į Aukštųjų Karininkų Kursų aviacijos skyrių, kurį baigė 1932 m. ir gavo II eilės karo lakūno vardą. Baigus kursus buvo paskirtas į 2-ą eskadrilę. Po kelių mėnesių buvo perkeltas į Karo Aviacijos Mokyklą. Joje Juozas išbuvo daugiau kaip 6 metus ir ėjo įvairias pareigas: skraidymų instruktoriaus, puskarininkų klasė auklėtojo - vedėjo, mokomos grupės technikos karininko ir kitokias. 1933 metais buvo pakeltas į I-os eilės karo lakūną ir į kapitono laipsnį. 1938 metais perkeltas į naikintuvų grupę ir paskirtas 7-tos naikintuvų eskadrilės vadu. Tais pat metais jis buvo pakeltas į majoro laipsnį.

1940 metais buvo perkeltas į Šiaulius 5-os naikintuvų eskadrilės vadu.

Lietuvą užėmus raudonajai armijai, mjr. Juozas Vaičius pirmoje bangoje buvo "iššluotas" iš kariuomenės. Kurį laiką pagyvenęs tėviškėje paskui šiek tiek kitur, jau 1941 metų pavasaryje gavo darbą Universiteto Klinikose — Kaune. Jose jis dirbo iki pat pabėgimo į Vokietiją.

1944 metais su šeima Juozas pabėgo į Vokietiją. Ten jam teko dirbti fabrikupse. Pasibaigus karui apsigyveno Kempteno DP stovykloje ir visą laiką buvo policijos vadu.

1949 metais giminėms pagelbinti, persikėlė į JAV, Cicero, Ill. Ten išgyveno 11 metų dirbdamas Motorola bendrovėje.

1960 metais su šeima persikėlė į Santa Monica, Calif. Čia jis ir mirė.

Juozas Vaičius buvo labai sąžiningas ir rūpestingas karininkas, tarnautojas, bičiulis, tėvas ir vyras. Visur punktualus, pareigingas ir paklusnus.

Atvykęs į Kaliforniją įstojo karių veteranų Ramovės ir Tautinę Sąjungą. Jis

buvo tikintis, praktikuojantis katalikas ir galvojantis lietuvis. Nebendradarbiavo nei su vienu okupantu: nei su rusų komunistais, nei su vokiečių naciais. Nestojo į jų ginkluotą jėgą ir nepardavinėjo savo karinių žinių lobyno. Jis tikėjo lietuvių tautos giedriai ateičiai ir labai pergyveno karstuvų išsišokimus.

Jo palaikus į Holy Cross kapus Los Angelėje sausio 18 d. palydėjo 30 automobilių; buvę ginklo bendradarbiai — karo lakūnai, ramovėnai, bičiuliai ir pažįstami. Prie kapo atsisveikimo kalbas pasakė ginklo bendradarbių vardu Audronis ir ramovėnų Laudanskas.

Juozas paliko savo gyvenimo draugę-žmoną Marcelę, sūnų Kęstutį, marčią Giedrą, vaikaičius Leoną, Dioną ir dukraitę Romą. Jiems visiems giliausią užuojautą reiškiamo. (aja)

VOKIETIJOJ PALAIDOTAS MUZIKAS MOTIEJUS BUDRIŪNAS

Memminge lietuviai sausio 20 d. palydėjo į kapines, staigiai nuo širdies smūgio mirusį, vos peržengusį 70 metų slenkstį, muziką Motiejų Budriūną. Jau Lietuvoje velionis daug pasidarbavo muzikos srityje. Vokietijoje, broliui Broniui išvykus į JAV, mokytojavo gimnazijoje. Atsisveikindamas prie kapo, kun. dr. Jonas Petraitis paminėjo, kad 1953 metais jis buvo iškviestas į Memmingeną. Čia jis suorganizavo "DARNA" chorą ir jam vadovavo 9 metus. Kritika šiltai atsiliepė apie šio choro koncertus įvairiose Vokietijos vietovėse ir net Svecarijoje.

Apie šį chorą štai kaip atsiliepia pats velionis savo užrašuose: "Aš užsilikau Vokietijoje. Čia ilgiausiaman teko pasidaruoti su "Darnos" chorą Memminge; ir šį darbą laikau reikšmingiausiu savo ligoslinėje veikloje tremtyje. Tas choras stiprina lietuvių tremtinių dvasią, teikė jiems džiaugsmo ir pasididžiavimo, ypač, kai būdavo kitataučių aukštai įvertinamas... Tūkstančiai kitataučių klausėsi to choro salėse ir bažnyčiose, gerėjosi juo ir lietuviškomis dainomis bei giesmėmis. Dar daugiau žmonių girdėjo jį per radiją ir skaitė apie jį spaudoje. Tai garsino lietuvių vardą svetimųjų tarpe... Geriausia choro balsų sudėtis buvo 1958 metais".

Velionis Memminge buvo kartu ir PLB Apylinkės valdyboje, vadovavo vargo mokyklai iki pereinamųjų metų pradžios. Iš pareigų atsiskaitė dėl susilpnėjusios sveikatos. Gi šių metų pradžioje jau nebesulaukė norėto rengti 70 metų jubiliejaus paminėjimo.

K. Žalalis

Jaunos mokinės šoka kalėdiniame parengime.

Gyvasis paveikslas iš vaidinimo "Šviesa tamsoje".

PLANINGAS TAUPYMAS

4^{3/4}%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5%

Mokamas už vienus metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5^{1/4}%

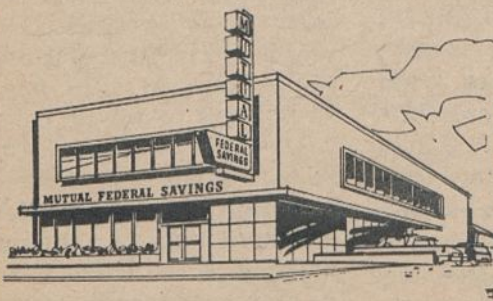
Mokamas už vienus metų taupymo laktus nuo išdavimo datos. (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMACK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

KŪRYBA IR MOKSLAS

ŽVILGSNIS Į PASAULIO LIETUVIŲ KULTŪRINĮ GYVENIMĄ JUBILIEJINIAIS 1968 METAIS

Į 1968 metus įžengta dar tebeaidint III Kultūros kongreso atgarsiams. Tie metai buvo nepaprastai ženkli -- auksiniame Nepriklausomybės atstatymo paskelbimo jubiliejų ir buvo pavadinti Lietuvos Laisvės Kovos metais. Tuo impulsu daug planuota ir ryžtasi, ir įvairių užmojų rezultatai nusikelia į tolimesnius metus.

Metam, kad ir trumpą, žvilgsnį į atskiras kultūrinio gyvenimo apraiškas jubiliejiniais metais.

DAILĖS srityje buvo jaučiamas didesnis sambrūdžius, nei kitais laikais. Chicagoje Čiurlionio galerija ir Balzeko Lietuvių Kultūros muziejus buvo plačiai atvėrę duris vyresniųjų ir jaunesniųjų dailininkų parodomams. Sukakčiai paminėti pažymėtina 33 dailininkų paroda vasario 17-25 ir jaunųjų dailininkų paroda gegužės 4-12 Čiurlionio galerijoje. Išskirtinas pavienių dailininkų prasiveržimas su meno parodomis į gyvenamo krašto universitetus, viešąsias bibliotekas bei galerijas. Tokių parodų būta tiek Amerikoje ir Kanadoje, tiek Europoje ir kituose kraštuose. Čia pasireiškė eilė mūsų dailininkų (A. Mončys, A. Tamošaitienė, B. Jameikienė, B. Murinas, L. Žygas ir kt.). Tačiau naujas bandymas -- skaidrių paroda -- PLB III Seimo metu New Yorke susilaukė kontraversinio įvertinimo (nebuvo įtrauk-

A. RIMTĖNIS

ti ir kai kurie žymesni dailininkai). Menininkų šeima gedi savo tragiškai žuvusio (V. 24) nario Vyt. Raulinaičio.

MUZIKA srityje jubiliejiniais metams atžymėti Chicago Lietuvių Opera atliko Beethoveno operą Fidelio (III, 23-24-30). Tačiau, nors ir su laisvės idėja, ši opera galėjo tiktai ir bet kuriam kitam metui. Į lietuviškus laukus nukėlė Dainavos ansamblio atlikta J. Gaidelio -- St. Santvaro kantata Kovotojai (II, 18) ir Chicago Lietuvių Operos atlikta J. Karnavičiaus opera Gražina (VI, 2). Minėtina B. Budriūno -- B. Brazdžionio kantata Lietuvos šviesos keliu, atlikta Los Angeles (II, 11). Tačiau pats didingiausias meninis įvykis jubiliejiniais metais buvo, be abejo, III Tautinių Šokių šventė Chicagoje liepos 7 d., kooptavusi atskirus šokėjų vienetus net ir iš tolimesnių kraštų ir sutraukusi lig tol negirdėtas žiūrovų minias. Ta pačia proga (VII, 5) buvo atliktas akt. A. Eretaitės literatūrinis rečitalis. PLB III Seimo New Yorke muzikinis koncertas su įvairia programa ir Čiurlionio ansambliu. Individualiais koncertais reišėsi visa eilė mūsų muzikų. Išskirtina iš jų sol. A. Stempužienės, D. Lapinsko, L. Barausko muzikinė meninė išvyka į P. Ameriką. Tačiau

Vilniaus operos sol. V. Noreikos koncertai JAV ir Kanadoje rudenio pabaigoje kontraversinio nusistatymo ir įvertinimo. Šiaip ar taip, menininkų iš už geležinės uždangos lankymasis Vakaruose turi ne vien meninių tikslų. Muzikų šeima neteko operos solistų: J. Butėno, K. Petrausko, J. Indros (pastarieji du mirė Lietuvoje).

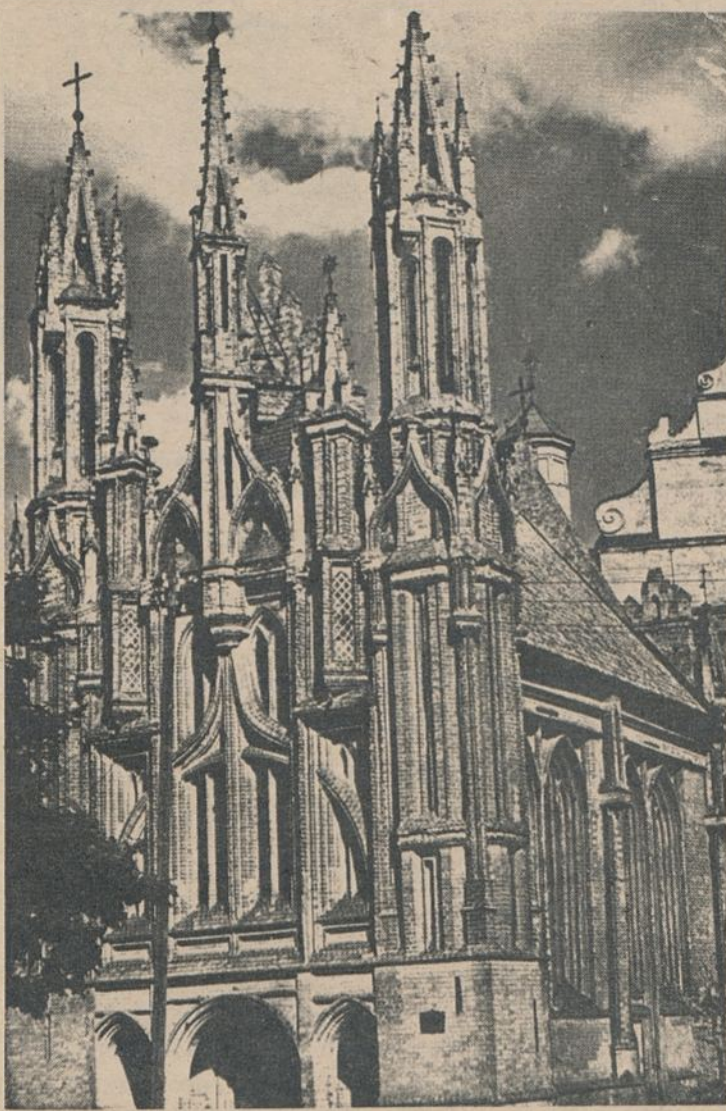
TEATRO srityje pažymėtinas dramų studijos su 2 metų kursu įsteigimas Chicagoje (II, 23) Pavienės lietuvių teatrų grupės JAV, Kanadoje ir kitose pasaulio dalyse suvaidino kelių vyresniųjų bei jaunesniųjų autorių veikalus (Griniaus, Grušo, Rūko, Kairio ir kt.). Latvių teatras Toronte dviem atvejais pastatė A. Landsbergio Penkis stulpus. Išraiškos šokio srityje aktyviai reišėsi E. Kepalaitė. Išskirtinas atskirų teatro vienetų prasiveržimas į svetimausią sceną (Hamiltono Gyvataras Vokietijoje, Prancūzijoje ir kt.). Jubiliejinį metų užbaigai PLB Kultūros Fondas suruošė Teatro festivalį Chicagoje (XI, 27-XII, 1). Šalia klasikinės dramos (Krėvės, Čiurlionienės) parodyta ir modernesnių bandymų. Be abejo, KF šalia dramų puoselėjimo negali pamiršti ir tiesioginių savo tikslų. Iš teatrų akt. St. Pilka sulaukė 70 m. amžiaus, iš gyvyjų tarpo pasitraukė: Ip. Tvirbutas, A. Sutkus, V. Dineika (pastarieji du mirė Lietuvoje).

LITERATŪROS baruose prozinė kūryba ėjo bemaž lygiomis lyrinė.

Romano srityje siužetui daugiausia rinktas lietuvių iškirtimas naujose, svetimose aplinkose. A. Barono Pavasario lietuš, Draugo premijuotas V. Volterto Samokšas, O. Nendres Aidas tarp dangoraizžių, iš dalies A. Rūtos Prisiškėlinas. Į nepriklausomą Lietuvą romane grįžtama rečiau (P. Laurinavičiaus Be druskos). Draugo 18-ji romano premija už 1968 m. paskirta J. Gliudai už romaną Liepsnos ir apmaudo asociai.

Novelė daugiausia reikštasi tendencija grįžti į betarpišką ar tolimą, legendinę praeitį. K. Barėno Atsitiktiniai susitikimai, P. Jurkaus Ant Vilnelės tilto, iš dalies H. Didžiulytės-Mošinskienės Ožiančios pušys. Čia priskirtini ir M. Vaitkaus atsiminimai Nepriklausomybės saulėje (2 t.), parašyti literatūrinio ir patraukliu stiliumi. Daugiau istorinei sričiai priklauso kitos memuarinės knygos: P. Kalvaitės-Karvelienės Gyvenimo vingiai (II d.), S. Rūkenės Vergijos kryžkeliuose.

Lyrikoj daugiau vyravo individualistinis išsiskyrimas su nedideliu nukrypimu nuo tradicinio eiliavimo. D. Sadūnaitės Tu esi mano žemė, A. Baužinskaitės-Kairienės Detalės, G. Tulauskaitės Vakarė banga, P. Naujokaičio aukso rageliai, V. Joniko rinktinė Lydėjau viešnią vėtroje. Nedaug eilėmis teprisiminti mažieji skaitytojai (P. Imšrio Tėviškėle aš rečiau, iš dalies L. Švalkaus Dievų skuruios). Antrąją laidą pasirodė A. Gustaičio ir atskrido juodas varnas, o Ped. Lituanistikos Institutas išleido Putino Vivos voco. Dramos srityje tepasirodė, berods, vos vienas leidinys (A. Kairio Šviesa, ir Eldorado). Tik Manyland Books leidykla (St. Zbarsko) išleido A. Landsbergio Five posts in a market place šalia J. Gliudos romano The Sonata of Icarus. Liet. Enciklopedija pradėjo leisti P. Andriušio raštų seriją (tuo tarpu pasirodė I t.). Išleista viena kita literatūros kritikos knyga (V. Kavolio Nužemintųjų generacija, D. Veličkos red. Socialistinis realizmas), į Laisvės Fondas lietuviškai kultūrai ugdyti išleido stambų darbą literatūros kritikos srityje -- Lietuvių literatūra svetur (red. K. Bradūnas). Atgaivinta li-

Vienas gražiausių Vilniaus architektūrinių pastatų yra šv. Onos bažnyčia.

LIETUVIŠKOJI ARCHITEKTŪRA

JONAS STELMOKAS
ARCHITEKTAS

Nuostabūs dalykai vyksta žmonių ir tautų gyvenime pačiu neįtikimiausiu laiku; lietuviai susidomėjo lietuviška architektūra ne Lietuvoje, kur visos galimybės ją kurti ir ja domėtis buvo, o čia tremtyje, kur apie lietuvišką architek-

Architektas Jonas Stelmokas.

tūrą galima tik kalbėti. Tačiau ačiū Dievui, kad pagaliau lietuviai susidomėjo architektūra, nes tai buvo labiausiai užmiršta ir apleista sritis visame Lietuvos gyvenime. O, kadangi architektūra yra ryškiausia tautos kultūros išraiška, tai gal ir bus suprantama kokia didelė žala buvo Lietuvai padaryta.

Šiandien norėčiau pakalbėti tik apie vieną lietuviškosios architektūros aspektą -- kas su-

teratūros vakarų tradicija arba pavienė (J. Aistis) arba grupinė (B. Brazdžionis, A. Gustaitis, St. Santvaras, P. Andriūšis).

Paminėtos kelios rašytojų suktys (Vydnio 100 m., M. Vaitkaus 85 m. ir kt.).

J. Karvelis Chicagoje išleido literatūrinę plokštelę "Antrasis literatūros vakaras" (pirmasis -- A. Gustaičio ir St. Santvaro).

Iš gyvyjų tarpo pasitraukė rašytojai: A. Dičpetris, J. Ignatonis, B. Barauskas.

Spaudos srityje pasirodė vienas kitas naujas periodinis leidinys (Akiračiai), vienas kitas persitvarkė (Lituanus). Keli spaudos darbuotojai atšventė suktis (Dr. P. Grigaitis 85 m., J. Kardelis ir J. Pronskus, po 75 m.).

Ohio Liet. Gydytojų Dr.-jos premija paskirta Br. Railai už žurnalistiką. Vinco Krėvės literatūrinė premija paskirta A. Vaičiulaičiui.

(Nukelta į 6 psl.)

nio miestų ir vietovių užstatymo, kaip deja, dažnai yra daroma. Užtai vėliau tokie miestai ir gyvenimas juose yra nepakenčiamas. Tenka griauti, perstatinėti. Esame liudininkai tokio proceso ir čia Amerikoje.

AR YRA LIETUVIŠKA ARCHITEKTŪRA?

Taip. Kiekviena tauta turi savitą architektūrą, turime ir mes. Tai yra visa, kas buvo sukurta ir pastatyta mūsų liaudies ir mūsų didikų. Tai liaudies architektūra, tai miestų ir dvarų architektūra. Tai ir yra lietuviškosios architektūros elementai.

Kodėl taip tvirtinu? Todėl, kad mūsų miestų ir dvarų architektūra yra tiek pat lietuviška kaip ir liaudies (kaimo) architektūra. Man niekur pasaulinėje architektūros istorijoje neteko užtikti kad nors viena tauta būtų išsižadėjusi to ką viena arba kita tautos dalis buvo sukūrusi. Man suprantama mūsų pagieža savo didikams kurie sulenkėjo, bet man nesuprantama, kad kada mes taip didžiuojamės jų laimėjimais sukuriant didelę Lietuvos valstybę kratomės to ką jie sukūrė architektūros srityje. O, jie sukūrė daug kuo mes ir šiandien galime didžiuotis.

Betgi grįžkime prie architektūros. Taigi, lietuviškoji architektūra yra viskas ką sukūrė lietuvių liaudis ir Lietuvos didikai -- tai yra mūsų kaimo statyba, miestų statyba, pilys, dvarai ir vis ką lietuvių tauta sukūrė šioje srityje.

LIETUVIŠKOS
ARCHITEKTŪROS
CHARAKTERISTIKA

Lietuviškoji architektūra skiriasi nuo kitų tautų architektūros savo skale, medžiagomis, prisitaikymu prie aplinkos, žmonių gyvenimo būdu ir jų dvasiniu mentalitetu. Lietuviškoji architektūra yra pritaikyta prie Lietuvos miestų dydžio, to dėl pastatai yra nedideli. Nėra tam nei reikalo nei prasmės. Būtu natūralu pamatyti Kaune ar Vilniuje Paryžiaus Notre Dame katedrą.

Neturėjimas akmens, granito ir marmuro, vertė naudoti vietines medžiagas -- medį, plytas ir tinką ir čia buvo kita sąlyga kuri nustatė pastatų didį ir charakterį. Prie to prisidėjo pagaliau ir lietuvių gyvenimo būdas. Lietuviai būdami ūkininkų (ne pramonės) tauta turi ir savo supratimą kiek tai liečia monumentalumą. Yra nuostabu, kad net užsieniečiai architektai, atkviesti mūsų didikų iš užsienio (ypač Italijos ir Vokietijos) pajuto šią skalę ir lietuvišką savitumą ir prie jo prisitaikė.

Senoji Lietuvos architektūra tai pakartojimas (Nukelta į 6 psl.)

SIBIRO TREMTINĖS UŽRAŠAI...

Stefanija Rūkienė, VERGIJOS KRYŽKELIUOSE. Viršelio aplankas Algio Muliolio. Ilustracijos tekste Vidos Stankuvienės. Knyga 444 puslapių, kainą 5 dol. Kietais viršeliais -- 6 dol.

Stefanija Rūkienė šiuos savo užrašus skiria Sibire žuvusiems ir mirusiems lietuviams. Tai antkapis jų nežinomiems ar jau baigiantiems nykti kapams...

"Tai tikrai brangus antkapis, pastatytas tautos kankiniams vienos kankinės, kuriai likimas leido išlikti gyvai, kad liūdyti visam laisvajam pasauliui apie baisiąją XX amžiaus vergijos imperiją ir pavergtųjų dalį. Ta knyga buvo jau seniai laukiama. Nors autorė savo pergyvenimus yra dalimis aprašiusi viename ir kitame Amerikos lietuvių laikraštyje, tačiau jokios paskiros dalys negali atstoti visos knygoje atvaizduotos pilnumo" -- rašo Naujienos.

SOVIETIJA ITALO AKIMIS...

Giovannino Guareschi, DRAUGAS DON CAMILLO. Su 18 autorių piešinių. Išvertė J. P. Palukaitis. Knyga 216 psl. kainą 3 dol.

"Tai neseniai mirusio italų rašytojo viena iš tu daugelio knygų, kurios pagrindiniai veikėjai yra vieno italų miestelio klebonas Don Camillo ir vietinės komunistų partijos sekretorius Peppone. Šių dviejų pagrindinių veikėjų "draugystė" -- tarpusavio kova, spalvinga pokario Italijos gyvenimo tinkle autorius šiose knygose piešiamas tokiomis laikiomis humoristinėmis situacijomis ir forma, kad jis ne vieno kritiko yra pavadintas šių dienų Servantesu. Čia minima lietuvių kalbon išverstoji Guareschi knyga vaizduoja ypač intriguojantį dalyką -- Don Camillo ir Peppone kelionę į šiandieninę Rusiją" -- rašo Draugas.

Abi šios knygos, išleistos Vilties leidyklos, yra gaunamos Dirvoje.

DIRVA
6907 Superior Ave. 196... m. d.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. pinigais/čekiu, už kuriuos prašau atsiųsti:

..... egz. Stefanijos Rūkienės "Vergijos kryžkeliuose" (paprastais viršeliais su aplanku), kainą 5 dol.

..... egz. Stefanijos Rūkienės "Vergijos kryžkeliuose" (kietais viršeliais su aplanku), kainą 6 dol.

Ta pačia proga prašau atsiųsti egz. Giovannino Guareschi "Draugas Don Camillo", kainą 3 dol.

Mano adresas: (pavardė ir vardas)

..... (namo numeris ir gatvė)

..... (miestas ir valstybė, zip Nr.)

LIETUVIŠKOJI ARCHITEKTŪRA...

(Atkelta iš 5 psl.)

Vakarų Europos visų istorinių architektūrinių stilių (išskiriant romaniskąjį), be su lietuvišku savitumu. Taip kaip prancūzų gotika skiriasi nuo vokiečių, anglų ir italų gotikos taip ir Lietuvos gotika turi savo savitumą. Tas pats kartoja ir baroke ir neo-klasicizme. Pasaulinė architektūros istorija moko, kad visos tos skolinios architektūrinius motyvus ir stilius iš kitų ir, kad nei viena tauta nesukūrė savo stiliaus, savo architektūros be pašalinių įtakų. Šis įtakų tinklas riša visas pasaulio tautas ir sudaro vieną iš žavingiausių architektūrinių meno bruožų.

Taip, kad gotiškoji Šv. Onos bažnyčia Vilniuje yra lietuviška ir neturi sau lygios visoje Rytų Europoje. Napoleonas pakeliui į Rusiją pamatęs šią bažnyčią išsireiškė, kad jeigu galėtų tai padėjęs ant savo delno parsivežtų Prancūzijai kaip gražiausią dovaną iš šio karo žygio.

Renesansas nepaliko žymių pavyzdžių išskiriant Aušros Vartus Vilniuje. Tuo laiku Lietuva pergyveno protestantizmą ir bažnyčių nestatė.

Dominuojantis stilius Lietuvoje yra barokas. Visas Vilnius yra ištisas baroko muziejus. Šv. Kazimiero, Šv. Petro ir Povilo bažnyčios tai tik keletas nuostabių baroko pavyzdžių. Vėlyvasis barokas arba rokokas paliko Šv. Jono ir Trinitorių bažnyčias.

Neoklasicizmas tačiau gal artimiausias lietuviui, nes čia jau labai aiškiai yra žinomas ir tų kūrinių autorius — architektas — tai Laurynas Stuoka. Jo kūriniams mes pagrįstai didžiujame, nes Vilniaus Katedra ir senoji Rotušė (jo projektuota) yra puikiausi pavyzdžiai lietuviško genijaus šioje srityje. (Bažnyčių pavyzdžius ėmiau grynai dėl patogumo, nes šie pavyzdžiai yra visiems žinomi.)

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS ARCHITEKTŪRA

Nepriklausoma Lietuva paliko nemažai puikių pastatų taip vadinamame moderniajame stiliuje (dar kitaip — tarpautiniu vadinamu). Tai buvo natūrali išdava kaip ir senovėje, Lietuvos kontakto su Vakarų Europa. Žinomiausi pavyzdžiai šio stiliaus yra Kaune: Vytauto Didžio-

jo Muziejus, (arch. Dubeneckio, Kriščiukaičio ir Reisono projektai), ir Prekybos ir Pramonės Rūmai (arch. Žemkalnio projektas).

LIETUVIŠKOJI ARCHITEKTŪRA AMERIKOJE

Amerikoje lietuviškoji architektūra yra atstovaujama architektų Muloko ir Kudoko, kurie išsprendė lietuviškąjį architektūrai (liaudies pagrindu) — apjungti lietuvių liaudies architektūrą ir moderniąją architektūrą, į vieną visumą. Tai Muloko Chicago ir New Yorko lietuviškos bažnyčios ir Kudoko Toronto Pranciškonų bažnyčios ir vie nuolyno ansamblis, Kanadoje.

Inžinierius Gimbutas parašęs lietuviško kaimo stogo monografiją ir daug rašęs lietuvių liaudies architektūros klausimais, daro didelį pasitarimą lietuviškajai architektūrai.

Meno istorikas Povilas Rėklaitis, Vokietijoje, parašė Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės architektūros istoriją vokiškai. Tai pirmas veikalas lietuviškos architektūros istorijai. Jeigu susiras dar vienas pasišventėlis ir parašys moderniosios Lietuvos architektūros istoriją tai tada atsirastų galimybė paruošti ir Lietuvos architektūros istoriją, kurios mestai pasigendame.

LIETUVIŠKOJI ARCHITEKTŪRA DABARTINĖJE LIETUVOJE

Ten kur okupantas — rusas politrukas nepasitebi arba nesusigauja, auga lietuviškos nuotakos pastatai. Lietuviai architektai planuoja sa vai tautai tinkamus pastatus, ar tai gyvenimui ar tai menui — lietuviškam būdai ir grožio pajautimui tinkamus. Taip reiktų paminėti Neringos kavinę, daugiaukščių butus, kurie taip skiriasi nuo rusiškųjų ir pagaliau Vilniaus operos ir baleto rūmus. Visi, kas lankosi Lietuvoje ar tai rusai ar užsieniečiai iš Vakarų Europos pripažįsta, kad Lietuvos architektūra (Lietuvos miestai) ir šandien yra kitokie, turi savitą charakterį ir grožį.

Taigi Lietuva turi savą architektūrą ir turės iki bus lietuvių tauta. Ir ji bus visada lietuviška, nežiūrint kaska da ir kaip ją kūrė.

LTA Sambūrio nariai posėdžiauja Margučio patalpose.

V.A. Račkausko nuotrauka

IŠ LTA SAMBŪRIO CHICAGOJE VEIKLOS

Chicagoje gyveną tautinių korporacijų: Neo-Lithuania, Filiae Lithuania, Jau-nosios Lietuvos, Lietuvos ir H. Mankus filisteriai yra susibūrę į Lietuvų Tautinį Akademinių Sambūrį ir veiksmingai reiškiasi išeivijos kultūriniame gyvenime. Ap-sidėję dideliais nario mokesčiais sambūrio nariai atlieka mecenatų pareigas padedami išleisti aukštos kultūrinės reikšmės veikalus, kurie be tos paramos, var-gu būtų galėję būti atspausdinti. Vien \$1,400.00 sambūris išmokėjo išleidi-mui prof. Jono Balio "Lietu-vių Tautos Pasaulėjau-tos". Sambūrio narys dr. Juozas Dauparas \$1,000.00 paaugojo S. Rūkienės kny-gos "Vergijos — Kryžkelio-se" išleidimui.

Toji Sibiro tremtinės pri-siminimų knyga sambūrio bus pagerbta kovo 16 d. Jaunimo Centre, Chicagoje. Lituanistinio instituto auk-lėtiniai tą vakarą paskaitys tos knygos ištraukas.

Vien praėjusiais metais sambūris išmokėjo Korp! Neo-Lithuania \$451.29, įnešė Lietuvų Tautinių Na-mų fondan Chicagoje \$200.

ALT S-gos centrui \$50.00, Vilties draugijai \$50.00, Margučio radijui \$35.00, siuntiniams kolegoms Lie-tuvoje ar Sibire \$40.86 ir

Dabartinis LTA Sambūrio pirmininkas Kazys Kasakaitis.

L. Neprikl. Fondui \$100.00.

Atrodo, kad tai turėtų būti gausi nariais organiza-cija, jeigu pajėgė tokias pi-nigų sumas surinkti gyvy-bingiams lietuvių reikalams. Tiesa, pradžioje sąrašuose buvo apie šimtas narių. Bet, kaip ir kitose organizacio-se, negyvą medieną nuta-šius, teliko apie pusę narių. Tačiau ir tje buvo beišsi-skirstę. Atėjo 1960 metais pirmininkauti adv. Jonas Našliūnas. Nesigailėjo pa-stangų veiklai suaktyvinti. Išbuvo pirmininku ligi 1965 metų. Po to vienus metus pirmininkavo agr. Ignas Andrašiūnas. Dabar jau antri metai pirmininku per-renkamas Kazys Kasakai-tis.

Sambūrio valdyba, dabar sudaro: pirmininkas Kazys Kasakaitis, Antanas Kalvaitis, Stasys Vidmantas, Ignas Andrašiūnas ir Juo-zas Grauzinis. Revizijos ko-misija: Juozas Andrašiūnas, Juozas Grigaitis ir Juo-zas Žemaitis. Garbės Teis-

Keturis metus iš eilės LTA Sambūriui pirmininkavęs ir į atgaivinęs adv. Jonas Našliūnas.

Praėjusio susirinkimo protokolą skaito Jonas Vedegys, Sekretoriauja Petras Vebra ir pirmininkauja Jonas Jurkūnas.

V. A. Račkausko nuotrauka

ATTENTION ALL JOURNEYMEN ELECTRICIANS MILLWRIGHTS PIPE FITTERS

If you are interested in permanent employment with the best of working conditions and earnings—Champion Spark Plug Co., Ceramic Division has an immediate opening for you.

Insurance, pension plan, and other liberal benefits.

APPLY

CHAMPION SPARK PLUG CO.
8525 BUTLER, HAMTRAMCK, MICH.

An Equal Opportunity Employer

(2-11)

ŽVILGSNIS Į PASAULIO LIETUVIŲ...

(Atkelta iš 5 psl.)

MOKSLO srityje paminėtina Baltų kalbotyros konferencija Pennsylvania univ. (V.5-6), kur pasireiškė ir mūsų kalbininkai (A. Salys, A. Klimas ir kt.) ir Baltų studijų konferencija Marylando univ. (XI,28 - XII,1), kur svarstytos įvairios proble-mos, pradedant politinėms ir baigiant mokslinėms ir kur pa-sireiškė taip pat keli lietuviai mokslininkai.

Jubiliejinį metų progą iš-leisti didžiai vertingi leidiniai: Lietuvų Enciklopedijos XV t. "Lietuva" (red. V. Macitnas) ir IV bei paskutinis "Mūsų Lie-tuvos" t. (red. Br. Kviklys). Prie to šliejasi kiti reikšmin-gi lituanistiniai leidiniai: P. Skardžiaus Lietuvių kalbos kir-čiavimas, A. Kuršaičio Thesau-rus linguae lituanicae (Lietuviš-kai vokiškas žodynas), I. Skrups-kelio Lietuvių XVIII amžiaus vokiečių literatūroje (disertaci-jos vertimas iš vok. k.), M. Anyso Senprūsų laisvės kovos, A. Kučo Shenandoah lietuvų šv. Jurgio parapija. Čia dar pami-nėtini kiti moksliniai leidi-niai: Liet. Kat. Mokslo Aka-demijos Metraštis (IV t.), II Vatikano susirinkimo darbai (II t.), ALIAS Metraštis (I t. ir IV kn.), ir kt. Būrelis moks-lininkų atšventė sukaiktis (B. Vitkus 75 m. A. Maceina, Z. Ivinskis po 60 m.), eilė pasi-traukė iš gyvųjų tarpo (V. Ja-saitis, J. Gravrogas, V. Stan-ka, V. Kanauka, J. Rūgis, P. Šivickis, J. Tonkūnas, M. Ka-veckis, M. Račkauskas (4 pas-tarieji mirė Lietuvoje).

VISUOMENINIAME bei poli-tiniame gyvenime jubiliejiniais metais pažymėtina suaktyvinta Amerikos Lietuvių Tarybos (pirm. E. Bartkus) ir Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Ko-miteto (pirm. dr. K. Valiūnas) veikla (ypač pastarojo memo-randumas Lietuvos reikalui viso pasaulio vyriausybėms). Reikš-mingas tų metų įvykis — PLB Seimas New York (XI, 28 -- XII, 1) su minėta menine ir mu-zikine programa, kurio darbo-tvarkės efektyvumą betgi bent kiek trukdė procedūriniai klau-simai. Orientacijai su okupuota Lietuva išleistas nemaža dė-mesio sulaukęs leidinys — V. Vaitiekūno Bendravimas su Lie-tuva. Prie to šliejasi kiti moks-liniai bei informaciniai leidi-niai anglų k. (A. Budreckio Li-thuanian National Revolt of 1941, V. Brizgio Religious conditions in Lithuania under Soviet occupa-tion ir kt.). Eilė mūsų visuome-nininkų atšventė sukaiktis, pra-dedant oktogetarais (E. Simonai-tis, dr. E. Draugelis, prel. K. Vasys, V. Sidzikauskas, J. Ba-čiūnas ir kt.). Keletas pasitrau-kė iš gyvųjų tarpo (Balfo veikė-jas kun. L. Jankus, kun. dr. J. Starkus, Prezidento našlė S. Smetonienė ir kt.).

Religiniame gyvenime, šalia ekumeninių reformų bandymų, minėtinas Kunigų Vienybės su-važiavime Toronte (IX,25) svars-tytas aktualus religinio centro klausimas.

Švietimo srityje pažymėtinas PLB Švietimo Tarybos įsteigi-mas (pirm. A. Rinkūnas).

Kaip matom, jubiliejiniai me-tai pasižymėjo, palyginti, gan gyva veikla įvairiose kultūrinio bei visuomeninio gyvenimo sri-tyse, tačiau, iš kitos pusės, kaip minėta, nemaža planų ir užmojų netesėta ir palikta atečiai, ku-rių, tikėkimės bus tesėta, kas buvo užsimota.

tote bylas, rašote... Pra-ėjo jau keletas minučių, o žmogus vis tebestovi už jų stalo. Užmiršote net ir kėdę pasiūlyti

"Arba vėl. Atėjo pilietis pas įstaigos viršininką ir nori kaiko paklausti. Virši-ninkas užimtas, turi daug reikalų. Pilietis laukia va-landą, kitą. Sekretorė jo ne-pasiteirauja, ko atvykęs!"

(E)

Skaityk ir platink
DIRVĄ

MACHINISTS

WE HAVE JOBS FOR IMMEDIATE EMPLOYMENT ON FIRST AND SECOND SHIFTS FOR QUALIFIED OPERATOR OF

"LATHE SET-UP" (TOOL ROOM TURRET LATHE OPERATORS OF "VERTICAL MILL SET-UP" (BRIDGEPORTS)

FOR BOTH JOBS, WE REQUIRE HALF A YEAR SCHOOLING AND 2-3 YEARS PRACTICE.

THINK OF THIS CHANGE FOR THE BETTER THE BEST. NEW HIGH RATES

17 1/2% PREMIUM FOR SECOND SHIFT WORK. BLUE CROSS - BLUE SHIELD, SICK BENEFITS, PAID INSURANCE, PENSION PLAN.

LOW CAFETERIA PRICES, REIMBURSEMENT OF TUITION FEES. CLEAN AND PLEASANT SURROUNDINGS. COME TODAY TO TALK WITH US

MICROLAB FXR

10 MICROLAB ROAD (Route 10), LIVINGSTON, N. J.
AN EQUAL OPPORTUNITY EMPLOYER (8-10)

VASARIO 16 IR LIETUVIŲ NAMAI

Clevelando lietuvių informaciniame susirinkime, kuris įvyko praėjusį sekmadienį, vasario 2 d. Lietuvių salėje, ALT skyr. pirm. inž. R. Kudukis painformavo apie ruošiamą Vasario 16 dienos minėjimą, kuris šiais metais išpuola sekmadienį, vasario 16 d. ir įvyks N. parapijos salėje. Pagrindiniu kalbėtojų pakviestas ALT pirmininkas inž. E. Bartkus. Iš amerikiečių politikų kalbėti kviečiamas Clevelando miesto tarybos narys Katalinas. Meninę programą atlikti pakviesti latvių ir lietuvių dainininkai.

Po šio pranešimo buvo tęsiamas informacinis susirinkimas dėl Lietuvių Namų statybos Clevelande. Susirinkimui pirmininkavo A. Butkus. Lithuanian Village pirm. S. Mačys padarė išsamų pranešimą apie planuojamus statyti prie 185 gatvės Lietuvių Namus, kurių papildė planavimo komisijos pirm. V. Vinclovas, pristatydamas arch. Premecko paruoštus planus. Statybos objektas sieksias 400,000 dolerių ir Clevelando lietuvių visuomenė kviečiama pirkti Lithuanian Village akcijas, kurių būsią papildomai dar išleista už 200,000 dolerių.

Dr. Balčiūnas pareiškė, kad Clevelando gydytojų įgalios pranešti, kad visi gydytojai remia tokių namų statybą ir įsigys akcijas. Tą patį pareiškė ir ramovėnų pirm. Knistaūtas, kad ramovėnai savo susirinkime nutarę remti namų statybą.

Vėliau į paklausimus atsakinėjo Lithuanian Village direktoriai Malskis ir Dučmanas, suteikdami informaciją.

Susirinkusieji prašė iniciatorių ir toliau tęsti pradėtą darbą. Komitetas artimoj ateity žadėjo sušaukti organizacijų pirmininkus pasitarti dėl vajeaus.

BUBULIS IR DUNDULIS ATVYKSTA Į CLEVELANDĄ

Vysk. M. Valančiaus lit. mokyklai kviečiant, Chicagos Scenos Darbuotojų Sąjunga, kovo 1 d. 7:30 val. vak. Šv. Jurgio parapijos salėje stato linksmą A. Rūko komediją "Bubulis ir Dundulis".

Bilietai gaunami p. Gaidžiūno krautuvėje "Patria", Dirvoje ir vakarais pas N. Maželiene skambinant telefonu 371-4729.

STUDENTŲ LINKSMAVAKARIS

Vasario 7 d., penktadienį, 7 v. v. Čiurlionio ansamblio namuose Clevelando akademikės skautės, talkinamos brolių akademikų, rengia linksmavakarį, į kurį kviečia visus studentus ir jaunimą.

Programoje bus pašnekesys apie žiemos sportą (slidinėjimą), kurį praves slidinėjimo instruktorius A. Benas ir pademonstruos filmą.

Vėliau seks pasilinksminimas ir laužas.

LIETUVOS VĖLIAVOS, Amerikos, Ohio valstijos ir tautybų vėliavos. 12"x18". Po \$1.00. Telefonas 321-1795. (10-11)

PARENGIMAI CLEVELANDE

VASARIO 7 D. Studentų linksmavakaris Čiurlionio ansamblio namuose. Bus rodomas filmas apie slidinėjimą. Po to pasilinksminimas ir laužas. Rengia skautai akademikai.

KOVO 1 D. Chicagos Scenos Darbuotojų S-ga stato A. Rūko komediją "Bubulis ir Dundulis" Globoja Vysk. M. Valančiaus lituanistinė mokykla.

KOVO 8 D. Kaziuko mugė N. parapijos salėje.

KOVO 15 D. Šv. Kazimiero lit. mokyklai paremti koncertas, naujos parapijos salėje, Reng. tėvų komitetas.

BALANDŽIO 12 D. Vysk. M. Valančiaus lituanistinės mokyklos metinis balius.

ĮDOMI PASKAITA DETROITE

Sausio 17 d. Detroito Lietuvių Namuose rašytojas Algirdas Landsbergis skaitė paskaitą "Rytų Europos Literatūra". A. Landsbergis savo paskaitoje paminėjo čekų, lenkų, vengrų, rusų ir tuo pačiu okupuotų Lietuvos lietuvių rašytojų sąlygas ir jų raštus. Kalbėjo ir apie laisvojo pasaulio rašytojus, kurie gali kurti ir rašyti laisvai, nieko nevaržomi. Tuo tarpu anapus geležinės uždangos rašytojas tų sąlygų neturi: ten ir kompartija kišasi, linija turi būti išlaikyta. Bet, ne žiūrint viso to, pavergtasis rašytojas alegorijomis, satyromis, istoriniais ir fantastiniais romanais sugeba pro visas cenzūras pralįsti ir atsiekti to ko jis nori. Be to, ten rašytojai pasinaudoja įvairiais periodais, kaip kad Stalino mirtis, Vengrijos sukilimas, Čekoslovakijos okupacija ar kitais panašiais įvykiais, kuomet tie patys cenzoriai nebesusigauja ir su vienu ar kitu savo kūrinium pralenda.

A. Landsbergis paskaitė keletą rytų Europos rašytojų verstų poezijos posmų ir rašinėlių. Vietname tokiame rašinėly lenkų rašytojas Broziko aprašo vieno miesto zo-

ologijos sodą ir jo direktorių. Zoologijos sodas buvęs gražiai sutvarkytas ir buvo šio miesto pasididžiavimas. Vieno tik dalyko jam trūko. Neturėjo dramblio. Zoologijos direktorius dėjo visas pastangas, kad kaip nors išsigijus dramblių. Bet tas jam taip lengvai nėjo ir dramblio negalėjo rasti. Jis sužinojo, kad netolimame mieste yra gaminami guminiai drambliai, visai panašūs į gyvus dramblius. Zoologijos sodo direktorius nuvyko į miestą ir nusipirkęs dirbtinį dramblių, apdengęs brezentu atsivežė į savo zoologijos sodą. Taip pastatė, kad jis atrodė kaip tikras ir gyvas dramblys.

-- Zoologijos sodas jau turi dramblių! Žinia nuskambėjo per visą miestą. Džiaugsmas didžiausias. Jaunimas su orkestrais ėjo į zoologijos sodą to dramblio pasisiūžinti. Neatsiliko ir visi kiti. Ten prisirinko ir apstoję į daugybę žmonių. Visi džiaugėsi nauju zoologijos gyventoju drambliu. Ir apstotais žmonių minios dramblys pakėlė koją. Vėliau pakėlė kitą koją, trečią ir ketvirtą ir pradėjo keltis aukštyn. Palengva kėlėsi ir tolo nuo žmonių akių mažėdamas, kol su mažėjo iki taško. Pagaliau ir taškas dingo iš akių...

Savo paskaitoje A. Landsbergis paminėjo Varšuvos ir Prahos teatrus. Jo pasakymu, tie teatrai yra labai aukšto lygio ir duoda labai gerus vaidinimus. Ir iš okupuotos Lietuvos kai kuriems lietuviams būna galimybė į tuos teatrus nuvykti.

Paskaitos gale A. Landsbergis atsakinėjo į klausimus. Buvo paliesti Jugoslavijos, Rumunijos ir Rytų Vokietijos rašytojai. O dėl okupuotos Lietuvos rašytojų ir kokią mes iš jų raštų naudą turėtume A. Landsbergis atsakė: Jų raštus skaityti mums yra nauda, vien dėl jų geros lietuvių kalbos, nes lietuvių kalba išsivijoje blėsta. Dėl paklausimo ar okupuotos Lietuvos lietuvių kokių nors būdu gauna išsiviję rašytojų raštų, tuo pačiu ir jo paties parašytų, prelegentas atsakė, kad kaip jam žinoma jie gauna ir skaityto kai kuriuos išsiviję parašytus raštus tuo pačiu ir jo. Kaip jie gauna to nežinau, nes pats niekam nesuntęs. Paskaitos pasiklausyti atvyko jauni ir suaugusiųjų. Viena tik apgailėtina, kad paskaita buvo pradėta su visos valandos pavėlavimu. Ir dėl tos priežasties, kai kurie atvykę į paskaitą ir jos nesulaukę, išvyko namo.

(ag)

ROCHESTER

DU MINĖJIMAI

Du svarbūs praeities įvykiai sausio mėn. radijo pusvalandžio metu buvo paminėti:

A. a. prezidento A. Smetonos tragiškos mirties 25 m. sukakties proga ramovėnas V. Žmuidzinas jautriais žodžiais pagerbė šį didžiąjį nusipelnusį Lietuvos vyrą, mūsų pirmąjį ir paskutinįjį prezidentą.

Pagerbta ir 1968 m. pabaigoje mirusi buv. prezidento žmona Sofija Smetonienė. Birutės draugijos buv. išdininkės Bronės Saladžiuvienės pastangomis čia gyvenančios birutininkės suaukojo 30 dol. a. a. Sofijos Smetonienės vardui įamžinti Lietuvių Fonde, gi Juozo Stankaus šeima užpirko šv. Mišias.

Sausio 15 d. buvo svarbi ir nepamirštama diena, nes tą dieną 1923 m. Kaipėdos kraštas, Mažosios Lietuvos dalis, buvo prijungtas prie Lietuvos.

Tą labai reikšmingą įvykį ir jo organizatorius, bei vykdytojus, kaip E. Simonaitį, E. Galvanauską, M. Jankų ir J. Budrį aukštai

įvertino radijo pusvalandžio pranešėja choro dainininkė Ona Adomaitienė. (rl)

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• Anatolijus Kairys, šviesa ir Eldorado. Išleido "Terra" Chicagoje 1968 m., 143 psl. Leidinyje atspausiti du sceniniai veikalai, "Šviesa, kuri užsidegė", 3 v. tragedijetė, ir "Eldorado", 3 v. drama. Pastaroji yra gavusi II premiją Chicagos skautininkų Ramovės konkurse.

• Mūsų Vytis, 1968 m. nr. 4, rugsėjis-spalis. Numeris, skirtas Vydūno gimimo 100 metų sukakčiai.

• Lietuvių Dienos nr. 9 (188) lapkr. Gausiai iliustruotas žurnalas lietuvių ir anglų kalbomis, 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Cal. 90029, PSA.

• Filatelistų draugijos "Lietuva" biuletinis nr. 9 (126) gruodis, leidžiamas rotatoriumi. Redaktorius — Eugenijus Sukauskas, administratorius — Kazys Rožanskas, 3605 W. 71st St., Chicago, Ill. 60629, USA.

• Muzikos žinios nr. 3-4, 1968 m. liepa-spalis. ALRK Vargonininkų bei kitų Lietuvių Muzikų Sąjungos žurnalas, 209 Clark Place, Elizabeth, N. J. 07206, USA.

• Pirmieji žingsniai. K. Donelaičio lituanistinės mokyklos mokinių laikraštis. 1968 m. gruodis nr. 4.

• Lietuvių Literatūra Svetur. Išleido į Laisvę Fondas. 7040 So. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629.

• Gabija. Skaučių Seserijos žurnalas. Nr. 4(8) 1968 m. gruodis.

HELP WANTED MALE

FURNITURE FINISHER EXPERIENCED

Full Time Position Discount on Purchases Liberal Company Benifits APPLY IN EMPLOYMENT OFFICE

THE MAY CO. WAREHOUSE 1760 E. 43rd St. Cleveland, Ohio

FACTORY WORKERS

STEADY DAY WORK Foundry experience preferred. \$2.50 per hr. to start plus fringe benefits. 2 hrs. overtime every day. Jefferson Equipment Co. Ft. Pulaski St., So. Plainfield, N. J. 201-756-6437 (10-12)

FITTERS WELDERS

TRAINEES ELECTRIC EYE BURNERS Qualified for top paying jobs. Long program. Steady work. Excellent working conditions. Day and Afternoon Shift CUSTOM FABRICATION 15720 Dale (Near Telegraph & Fenkell) Detroit, Mich. (10-19)

AUTOMATIC SCREW MACHINE

Operators and Setup Men on multiple machines. Must have good threading experience with taps, die heads and thread rolls. One of the better shops to work at, top rates and better than average benefits. Fast side location. 48-hour week, days. Call 313-372-1633 for application information, or apply L & L Mfg., 33200 Freeway Drive, St. Clair Shores, Mich. (10-11)

FEMALE

NURSE REGISTERED HEAD NURSE

7 to 3 Full Time 3 to 11 Full or Part Time Excellent salary and shift differential paid hospitalization pleasant working conditions.

SHAKER MEDICAL HOSPITAL 11710 SHAKER BLVD. 216 991-1600 CLEVELAND, OHIO (10-11)

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

DELLA E. JAKUBS & SON
LAIDOJIMO ĮSTAIGA
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue 936 East 185th Street
361-1763 531-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

RUOŠIASI PAGERBTI BRONI RAILĄ

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Los Angeles

Skyriaus, Tautinių Namų ir Korp! Neo-Lithuania iniciatyva yra sudarytas komitetas suruošti publicisto ir žurnalisto Bronio Railos pa-

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos garbės nariui ir ilgamečiui visuomenininkui

JUOZUI J. BAČIŪNUI

mirus, našlei, bičiuliams ir bendraminčiams, liūdesio valandoje, reiškiamo giliausią užuojautą

Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos
I-sis Skyrius New Yorke

Lituanistikos Instituto Garbės Nariui — Rėmėjui

A. A.

JUOZUI J. BAČIŪNUI

mirus, reiškiamo gilią užuojautą jo žmonai, broliams ir artimiesiems

Lituanistikos Institutas

Tauriam lietuviui ir didžiajam visuomenininkui

JUOZUI J. BAČIŪNUI

mirus, Jo žmonai MARIJONAI, broliams ir visiems artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškiamo ir kartu liūdimė

Aldona ir Juozas Augustinavičiai,
Steponas Nasvytis,
Jaunutis Nasvytis

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos Pirmininkui, didžiam lietuviybės mecenatui

JUOZUI J. BAČIŪNUI

mirus, jo žmonai ir giminėms nuoširdžią užuojautą reiškia

Brigita ir Algirdas
Nasvyčiai

gerbimą. Kaip žinome, Bronys Raila yra laimėjęs Ohio Gydytojų Sąjungos premiją už žurnalizmą. Mums džiugu pastebėti, kad Los Angeles kolonijoje gyvenantieji rašytojai ir menininkai jau eilę metų laimi net po kelias premijas už savo kūrybą.

Bronio Railos pagerbimas, su programa ir vaišėmis, įvyks š. m. kovo 22 d., šeštadienį, 7 v. v. Tautiniuose Namuose, 3356 Glendale Blvd., Los Angeles, Cal. 90039. Pakvietimus galima įsigyti iš anksto pas komiteto narius skambinant tel. 758-8337, 382-1595, 936-5780 ir prie įėjimo. (vg)

• **Skulptorius Antanas Mončys** yra paprašytas, "Les Amis de Milosz" Draugijos Paryžiuje, padaryti lentą Milašiaus 30 metų mirties sukakčiai paminėti.

• **Ekonomistas Ričardas Bačkis** — Prancūzijos Lietuvių Bendruomenės Tarybos pirmininkas, kuris dirba Tarptautinėje UNILEVER organizacijoje Paryžiuje, nuo š. m. sausio 1 d. yra paketas į "Cadre Superior" t. y. aukštųjų pareigūnų kadrą.

• "Laisvės žiburio" radijo programos New Yorke laikas keičiamas. Pradedant vasario 16 d., "Laisvės ži-

burys" bus girdimas kiekvieną sekmadienį nuo 2 iki 3 val. po pietų per WHBI stotį (105.9 FM). Laisvės žiburio vedėjas yra Romas Kazys. Angliškąją dalį šiuo metu veda Pilypas Skabeikis.

FELJETONO KONKURSAS

Lietuvių Meno Darbuotojų ATVANGOS skelbtajam Feljetono konkursui rankraščiams vertinti komisija sudaryta Clevelande: poetas Kęstutis Gaidžiūnas, rašytojas Viktoras Mariūnas ir režisierius Petras Maželis. Konkurso terminas -- 1969 m. vasario 16 d. Tema laisva. Rankraščiai pasirašomi tik slaptyvardžiu. Ne reikia jokių slaptų vokų. Svarbu pasilikti sau nuorašą. Premijos: \$250, \$150 ir \$100. Rankraščius siųsti: Lithuanian Arts Club -- ATVANGA P.O. Box 5178, Santa Monica, California 90405.

Iki šiol atsiųsti šie rankraščiai: 1) Fricas nuo Kulių "Švento Jurgio išdaigos", 2) P. Linelis "Seksas ir maiestas", 3) Kazys Pūslis "Priešakinis lietuvis", 4) Vainius Linksmuolis "Parengimas su nuostoliais", 5) Audė Svilkenis "Šimtadarbis bedarbis" ir 6) Klaustukas "Praeities pagerbimas".

Iš pasižaejusių paremti F. konkursą pinigais jau prisiuntė: J. ir V. Gasiūnai, Chicago; A. ir H. Bajaliai, Los Angeles; P. ir S. Keršiai, Los Angeles ir A. Markevičius, Santa Monica. Prašome ir kitus prisidėti.

M.D. Atvangos V-ba

BOSTON

KULTŪRINIS SUBATVAKARIS

Sausio 18 d. kultūrinis subatvakaris surengtas ALTS-gos Bostono skyriaus namuose, buvo skirtas sukaktuvinių ir Laisvės kovos metų pažvalgai.

Vakaro rengėjams padarius įvadą apie praėjusių metų sėkmes ir ne sėkmes, lietuvių visuomenės, politikos ir kultūros baruose, išlėto įsisiūbavo įdomios diskusijos, bandančios rasti laimėjimų ir pralaimėjimų priežastis. Diskusijose dalyvavo inžinieriai Edm. Cibas, Br. Galinis, Z. Gavelis, R. Veitas, laikraštininkai J. Jašinskas ir P. Žičkus. Visų pasisakymai buvo konstruktyvūs ir giliau žvelgią į dalykų esmę. Prieita neginčijamos išvados, kad 1968 metų užsimojimai (ar bent jų dauguma) sugriuvo dėl to, kad bendrasis finansų komitetas nesulaukė tokio visuomenės atsiliepimo, kokio sukaktuviniai metais buvo galima tikėtis.

Po diskusijų, užtruksiančių apie porą valandų, dar pasiūnyta prie tradicinio kavos puodelio.

Vasario 15 d. kultūrinio subatvakario programą, kaip jau senia pročiai liudija, rengia jaunimo atstovai, vadovaujami Algirdo Antanavičiaus. Programa savo pagrindu bus literatūrinio pobūdžio, bet ir muzika perpinta. Šis kult.

subatvakaris, kaip visuomet būdavo, bus skiriamas Lietuvos nepriklausomybės sukakčiai paminėti. (t.st.)

FLORIDA

Miami Amerikos Lietuvių Piliiečių Klubas, 3655 North West 34 St., turėjo metinį susirinkimą ir buvo daug svarbių dalykų nutarta. Dr. Jonas Surbis paaugojo \$60.00 parėmimui laikraščio: Draugas, Naujienos, Keleivis Darbininkas, Dirva ir Nepriklausoma Lietuva Kanadoj. Jo tikslas pasveikinti naują klubo valdybą, narius ir tų laikraščių skaitytojus ir draugus, yra gražus pavyzdys ir kitiems pasektinas.

Taipogi vienas klubo narys Vincas Yankus tam pačiam tikslui paaugojo \$10.00 dėl Sandaros laikraščio. Ačiū miamiečiams veikėjams ir lietuviškos spaudos rėmėjams.

Juozas Gus išrinktas klubo direktorium, gavęs daugiausiai balsų. Kita didelė Moterų klubo veikėja yra Ona Marsh, daugelį metų einanti klubo maršalkos pareigas.

VASARIO 16

Miami Lietuvių minėjimas įvyks klubo salėje Vasario 16 d. 2 val. po pietų. Šv. Mišios bus Gesu bažnyčioj Vasario 9 d. 9:30 val. ryto. Taipogi prelatas Končius laikys Šv. Mišias Gesu bažnyčioj Vasario 15 dieną 9:30 val. ryto už žuvusius mūsų brolius. Bay front parke įvyks gražus koncertas. Dainuos operos solistas iš Chicago A. Brazis. Kalbėtojai bus Dan Kuraitis, V. Adamkus ir kiti.

Proklamacijos jau gavome iš gubernatoriaus Claude Kirk ir mero Steven Clark. Prašome visus dalyvauti parengime. Po programos bus vakarienė ir šokiai. Lauksime svečių.

Elena Verbela

ITALIJOS MINISTERIS PIRMININKAS UŽ LIETUVOS LAISVĘ

Naujasis Italijos ministris pirmininkas Mariono Rumor yra vienas žymiausių Europos krikščionių demokratų vadų. Ilgą laiką jis buvo Italijos Democrazia Cristiana politinis sekretorius ir nuo NEI persiorganizavimo Europos Krikščionių Demokratų Sąjungos pirmininkas. Jis visuomet mielai palaikė ryšius su Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjunga ir buvo Lietuvos reikalų rėmėjas.

Jam tapus Italijos ministru pirmininku, LKDS Centro Komitetas pasiuntė išsamesnį sveikinimą, kuriame pakartotinai prašė jį ir Italijos vyriausybę atkreipti dėmesį į Lietuvos ir kitų pavergtų kraštų likimą ir laisvės kovą.

I šį kreipinį prieš kiek laiko privačių laišku CK pirm. A. J. Kasulaičiui atsakė pats min. pirm. M. Rumor. Jame jis dėkoja LKDS ir jos vadovybei už sveikinimus bei sėkmės linkėjimus ir kartu pakartotinai patikina, jog jis ir toliau bus ištikimas laisvės ir demokratijos principams bei visų pavergtų kraštų laisvės siekiams.

Didžiam lietuviui

JUOZUI J. BAČIŪNUI

mirus, žmonai MARIJONAI ir giminėms reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdimė

LTM Čiurlionio Ansamblis

A. A.

KONSTANCIJAI STEMPUŽIENEI

Lietuvoje mirus, jos sūnui JUOZUI STEMPUŽIUI, Tėvynės Garsų radijo programos vedėjui, reiškiamo gilią užuojautą

Dr. Z. Sabataitis ir šeima

Mylimai mamytei

A. A.

KONSTANCIJAI STEMPUŽIENEI

Lietuvoje mirus, sūnams JUOZUI ir PRANUI STEMPUŽIAMS ir jų šeimoms reiškiamo gilią užuojautą

LTM Čiurlionio Ansamblis

A. A.

KONSTANCIJAI STEMPUŽIENEI

Lietuvoje mirus, liūdinčius JUOŽĄ ir PRANĄ STEMPUŽIUS ir visus jų šeimų narius nuoširdžiai užjaučiame

Aldona, Antanas Kavaliūnai
ir šeima

Brangiai mamytei mirus Lietuvoje, mielam

JUOZUI STEMPUŽIUI

ir jo šeimai reiškiamo gilią užuojautą

Eleonora ir Vytautas
Mazoliauskai

DR. EUGENIJAI GURSKYTEI-PAUŽIENEI

ir šeimai, jos motinai mirus, liūdesio valandoje reiškia gilią užuojautą

Dr. Otonas ir Vanda
Vaitai

Mielam Bičiuliui

A. A.

JUOZUI VAIČIUI

mirus, jo žmonai, sūnui KESTUČIUI su šeima ir visiems artimiesiems, reiškiamo giliausią užuojautą

Marija ir Jonas Adomaičiai
Elena ir Vladas Demidavičiai